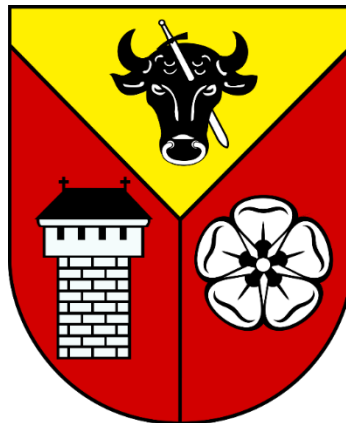

**DIAGNOZA STRATEGICZNA
GMINY SZCZYTNIKI**

**Strategia rozwoju Gminy Szczytniki
na lata 2021-2030**

SZCZYTNIKI, 2021

OPRACOWANIE:

mgr inż. Dariusz Kałużny

mgr inż. Angelika Paczesna

ADRES BIURA:

NUVARO INVESTMENT and DEVELOPMENT Sp. z o. o.

Biuro Zarządu: ul. B. Krzywoustego 10,

62-510 Konin

tel. 605 155 552

e-mail: biuro@nidnuvaro.pl

SPIS TREŚCI

Spis treści.....	3
1. DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ.....	4
1.1. Ogólna charakterystyka.....	4
1.2. Uwarunkowania demograficzne	7
1.3. Edukacja	15
1.4. Opieka zdrowotna, ochrona i promocja zdrowia	17
1.5. Pomoc społeczna	19
1.6. Porządek publiczny i bezpieczeństwo	23
1.7. Dziedzictwo i dostęp do kultury	24
1.8. Organizacje pozarządowe	26
1.9. Administracja publiczna	29
1.10. Współpraca samorządowa	30
2. DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ.....	32
2.1. Podmioty gospodarcze i poziom przedsiębiorczości.....	32
2.2. Rynek pracy i bezrobocie.....	35
2.3. Sytuacja finansowa gminy	36
3. DIAGNOZA SFERY PRZESTRZENNEJ.....	40
3.1. Zagospodarowanie przestrzenne	40
3.1. Infrastruktura transportowa i organizacja transportu	43
3.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	46
3.1. Infrastruktura elektroenergetyczna	47
3.2. Sieć gazowa	47
3.3. Infrastruktura telekomunikacyjna.....	47
3.4. Zaopatrzenie w ciepło	47
3.5. Mieszkalnictwo.....	48
3.6. Potencjał turystyczny i sport	49
3.7. Rolnictwo i zmiany klimatu	50
3.8. Zasoby, stan i ochrona środowiska przyrodniczego.....	52
4. PODSUMOWANIE.....	55
5. Spis rysunków	57
6. Spis tabel	58
7. Spis wykresów	60

1. DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ

1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Gmina Szczytniki jest gminą o charakterze wiejskim, położoną w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie kaliskim. Jest jedną z 11 gmin powiatu kaliskiego. Gmina oddalona jest od miasta powiatowego Kalisza o około 21 km, od miasta Turek o około 48 km, a od Sieradza o 30 km. Gminę Szczytniki od miasta wojewódzkiego Poznań dzieli około 144 km, od Wrocławia o 130 km a od Łodzi o 88 km. Gmina graniczy z:

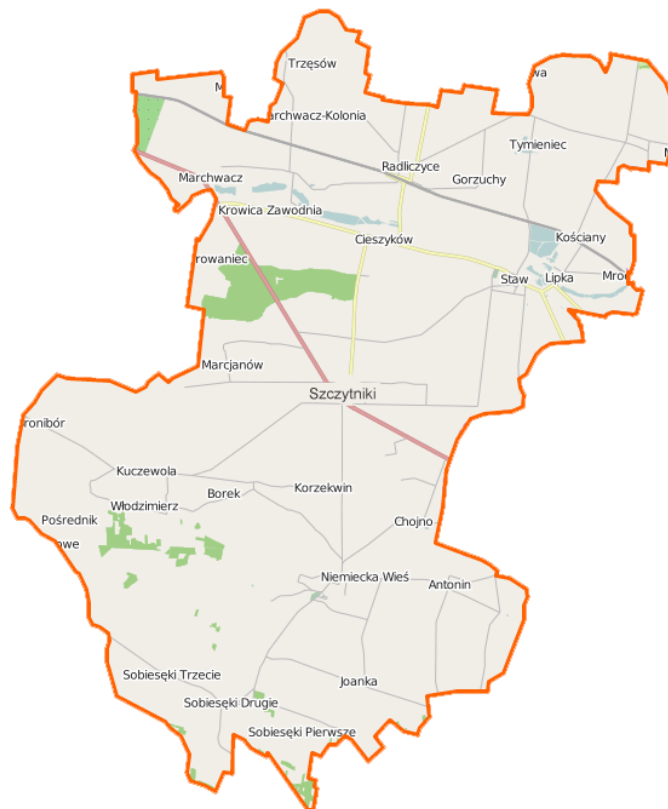
- Gminą Brzeziny od południa,
- Gminami Godziesze i Opatówek od zachodu,
- Gminą Koźminek od północy,
- Gminami Błaszki i Goszczanów od wschodu (województwo łódzkie, powiat sieradzki).

Rysunek 1. Położenie gminy Szczytniki na tle powiatu kaliskiego
Źródło: <http://www.osp.org>

System przestrzenny gminy swym zasięgiem obejmuje 31 sołectw, do których należą: Antonin, Borek, Cieszyków, Główczyn, Guzdek-Daniel, Gorzuchy, Iwanowice, Iwanowice II, Joanka, Korzekwin, Kuczewola, Marchwacz, Marchwacz-Kolonia, Kościany-Lipka, Krowica Pusta, Krowica Zawodnia, Marcjanów, Mroczy Wielkie, Murowaniec, Niemiecka Wieś, Popów, Pośrednik, Radliczyce, Sobiesęki Pierwsze, Sobiesęki Drugie, Sobiesęki Trzecie, Staw, Szczytniki, Trzęsów, Tymieniec. Sołectwa te obejmują 51 miejscowości. Gmina jest jedną z większych w powiecie kaliskim.

Powierzchnia gminy Szczytniki jest równa 11 066 ha, co stanowi 9,5% powierzchni powiatu kaliskiego oraz 0,37% województwa wielkopolskiego.

Rysunek 2. Plan gminy Szczytniki
Źródło: wikipedia.org

Największy odsetek powierzchni gminy zajmuje sołectwo Kuczewola, a następnie sołectwo Szczytniki. Pod względem ludności na pierwszym miejscu z dużą przewagą plasuje się sołectwo Szczytniki, a następnie Radliczyce i Staw.

Tabela 1. Ludność wg sołectw w gminie Szczytniki (stan na 31.12.2019 r.)

sołectwo	liczba ludności (os.)	% ludności gminy	powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
Antonin	130	1,67	266,4	2,41
Borek	56	0,72	130,4	1,18
Chojno	197	2,52	280,3	2,53
Cieszaków	119	1,52	175,7	1,59
Główczyn	180	2,31	293,2	2,65
Gorzuchy	170	2,18	238,4	2,15
Guzdek-Daniel	44	0,56	343,6	3,11
Iwanowice	475	6,09	217,7	1,97
Iwanowice II	214	2,74	455,0	4,11
Joanka	151	1,93	379,8	3,43
Korzekwin	120	1,54	133,9	1,21
Kościąny-Lipka	340	4,36	511,2	4,62
Krowica Pusta	115	1,47	144,3	1,30
Krowica Zawodnia	495	6,34	517,0	4,67
Kuczewola	394	5,05	769,8	6,96
Marchwacz	258	3,31	463,1	4,18
Marchwacz-Kolonia	84	1,08	130,9	1,18
Marcjanów	211	2,70	253,5	2,29
Mrocзки Wielkie	272	3,48	381,9	3,45
Murowaniec	65	0,83	284,7	2,57
Niemiecka Wieś	156	2,00	221,6	2,00
Popów	425	5,44	485,8	4,39
Pośrednik	218	2,79	466,6	4,22
Radliczyce	600	7,69	483,8	4,37
Sobiesęki Pierwsze	163	2,09	266,8	2,41
Sobiesęki Drugie	262	3,36	388,3	3,51
Sobiesęki Trzecie	230	2,95	300,6	2,72
Staw	549	7,03	654,8	5,92
Szczytniki	733	9,39	747,8	6,76
Trzęsów	139	1,78	253,0	2,29
Tymieniec	241	3,09	426,1	3,85
SUMA	7 806		11 066	

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 71 os./km². Na realizację swoich zadań Gmina Szczytniki dysponowała dochodami w wysokości 41 164 413,89 zł (2019 r.). Średnie dochody gminy na 1 mieszkańca to 5 263, 99 zł. Na obszarze gminy funkcjonuje 529 podmiotów gospodarczych.

Tabela 2. Podstawowe dane dotyczące gminy Szczytniki (stan na 31.12.2019 r.)

powierzchnia (ha)	11 066
liczba mieszkańców (os.)	7 806
gęstość zaludnienia (os./km ²)	71
dochody gminy (zł)	41 164 413,89

średnie dochody na 1 mieszkańca (zł)	5 263,99
liczba podmiotów gospodarczych (REGON)	529

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Gmina Szczytniki jest piątą pod względem wielkości gminą w powiecie kaliskim.

Tabela 3. Wielkość gminy Szczytniki na tle innych gmin powiatu kaliskiego

gmina	powierzchnia (ha)
Blizanów	15 752
Brzeziny	12 695
Ceków-Kolonia	8 831
Godziesze Wielkie	10 540
Koźminek	8 865
Lisków	7 550
Mycielin	11 089
Opatówek	10 427
Stawiszyn	7 850
Szczytniki	11 033
Żelazków	11 367
Kalisz	6 942

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Powierzchnia gruntów stanowiących własność Gminy Szczytniki wynosi 124,5065 ha, w tym powierzchnia dróg – 79,1100 ha. Własność gminy stanowi 1,1% powierzchni całej gminy.

Gmina Szczytniki pod względem zagospodarowania terenu jest obszarem o charakterze rolniczym. Charakter ten wynika m.in. ze struktury użytkowania gruntów, w którym przeważają użytki rolne.

1.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Według danych Urzędu Gminy (stan na 31.12.2019 r.) gminę zamieszkiwało 7 806 osób. W ciągu 5 lat, tj. w stosunku do 2015 r., ludność gminy zmniejszyła się o 60 osób.

Największą dynamiką przyrostu zaludnienia w okresie 2015-2019 cechowała się miejscowość Krowica Pusta (wzrost o 7,5%) oraz Murowaniec (o 6,6%). Największy spadek odnotowano dla sołectwa Cieszyków. W gminie Szczytniki doszło do spadku liczby ludności o 0,8%.

Tabela 4. Dynamika zmian ludności w sołectwach (stan na 31.12.2019r.)

sołectwo	lata					dynamika 2015-2019 (2015- 100%)
	2015	2016	2017	2018	2019	
Antonin	138	139	140	139	130	-6,2
Borek	56	58	57	58	56	0,0
Chojno	197	202	197	198	197	0,0
Cieszyków	134	128	128	127	119	-11,2
Główczyn	183	179	181	181	180	-1,6
Gorzuchy	170	168	169	171	170	0,0
Guzdek-Daniel	48	42	43	43	44	-8,3
Iwanowice	463	464	460	470	475	2,6
Iwanowice II	224	222	221	226	214	-4,5
Joanka	153	152	151	154	151	-1,3
Korzekwin	131	128	124	121	120	-8,4
Kościiany-Lipka	327	330	334	339	340	4,0
Krowica Pusta	107	110	110	114	115	7,5
Krowica Zawodnia	510	509	501	492	495	-2,9
Kuczewola	382	386	397	401	394	3,1
Marchwacz	261	260	251	254	258	-1,1
Marchwacz-Kolonia	80	84	84	85	84	5,0
Marcjanów	217	218	217	222	211	-2,8
Mroczi Wielkie	277	277	274	275	272	-1,8
Murowaniec	61	60	65	65	65	6,6
Niemiecka Wieś	150	151	149	158	156	4,0
Popów	450	447	440	437	425	-5,6
Pośrednik	224	222	213	221	218	-2,7
Radliczyce	589	598	596	597	600	1,9
Sobiesęki Pierwsze	165	160	158	161	163	-1,2
Sobiesęki Drugie	254	258	257	261	262	3,1
Sobiesęki Trzecie	232	236	233	232	230	-0,9
Staw	555	553	551	553	549	-1,1
Szczytniki	758	750	756	747	733	-3,3
Trzęsów	135	136	138	138	139	3,0
Tymieniec	235	238	240	241	241	2,6
SUMA	7 866	7 865	7 835	7 881	7 806	-0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

W latach 2015-2019 systematycznie zmniejszała się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,4%), wzrosła znacznie liczba osób w wieku poprodukcyjnym (o 1,9%). Zmniejszył się udział osób w wieku produkcyjnym (o 1,6%).

Proces starzenia się społeczeństwa dotyka również gminę Szczytniki. Jest to ogólnopolski trend. Sugeruje to również fakt zmniejszenia się odsetka osób w wieku produkcyjnym oraz wzrost w wieku poprodukcyjnym. Jedną z przyczyn zmniejszającej się liczebności grupy w wieku produkcyjnym jest niekorzystny odpływ kapitału ludzkiego, który

kieruje się ku większemu ośrodkowi miejskiemu – Kaliszowi. Stanowi on centrum zaspakajania aspiracji zawodowych oraz korzystania z usług wyższego rzędu.

Tabela 5. Liczba ludności według ekonomicznych grup wieku i udział w ludności ogółem w gminie Szczytniki w latach 2015-2019

ludność w wieku:	lata									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	os.	%	os.	%	os.	%	os.	%	os.	%
przedprodukcyjnym	1 281	19,8	1 274	19,9	1 255	19,7	1 246	19,6	1 249	19,4
produkcyjnym	5 206	62,4	5 163	61,9	5 125	61,4	5 095	61,2	5 022	60,8
poprodukcyjnym	1 401	17,8	1 431	18,2	1 485	18,9	1 511	19,2	1 541	19,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego ludności (wg definicji oznaczonej jako 1): liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz definicji oznaczonej jak 2): stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym) w latach 2015-2019 wzrósł z: 1) – 60,3 (2015 r.) do 64,4 (2019 r.) oraz 2) – 60,3 (2015 r.) do 64,3 (2019 r.) W porównaniu ze wskaźnikiem dla Wielkopolski oraz kraju są one wyższe.

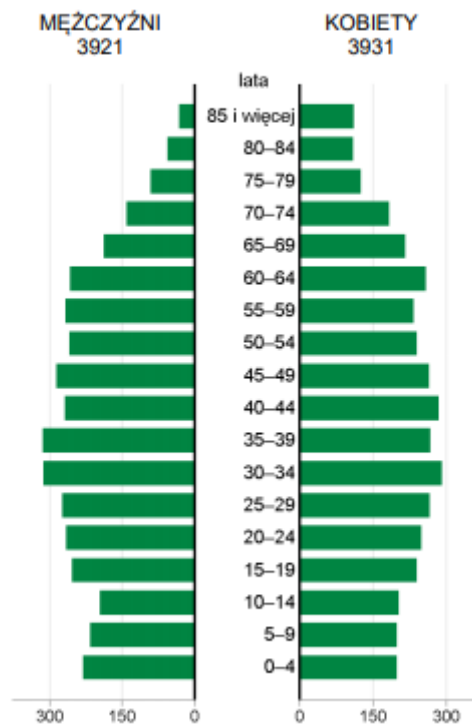
Tabela 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla gminy Szczytniki, województwa wielkopolskiego i Polski w latach 2015-2019

jednostka	lata				
	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Szczytniki wg definicji 1)	60,3	61,5	62,9	63,4	64,4
gmina Szczytniki wg definicji 2)	60,3	61,5	62,9	63,4	64,3
województwo wielkopolskie	59,7	61,3	63,1	64,7	66,3
Polska	60,1	61,7	63,4	65,1	66,7

źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) w 2019 r. wyniósł 100. W 2019 r. 50,1% ludności gminy stanowiły kobiety. Stosunkowo szeroka podstawa piramidy wieku oznacza, że w gminie duży udział w populacji stanowią dzieci i młodzież. Jest to sytuacja pożądana, ponieważ zapewnia względną zastępowalność pokoleń. Z uwagi na wydłużanie się przeciętnego trwania życia należy spodziewać się w najbliższych latach stałego wzrostu liczby osób starszych. W starszych grupach wiekowych widoczna jest znaczna przewaga kobiet nad mężczyznami.

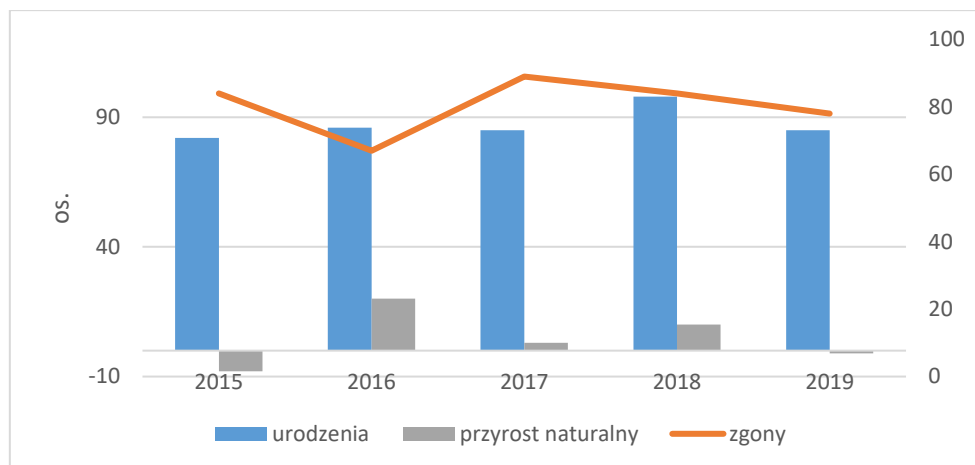
Ludność według płci i grup wieku w 2018 r.

Wykres 1. Struktura ludności wg wieku i płci w gminie Szczytniki w 2018 r.
Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca

Liczba urodzeń w gminie od 2015 r. przejawia pewną dynamikę: w latach 2015-2016 i 2017-2018 liczba ta wzrastała, natomiast w okresie 2016-2017 i 2018-2019 miała miejsce tendencja spadkowa. Zestawiając dane z 2015 i 2019 r. odnotować należy niewielki wzrost liczby urodzeń o 3 osoby.

Analizując liczbę zgonów również nie odnotowuje się stałego trendu. Jednakże, w porównaniu w 2015 r. w 2019 r. liczba ta była mniejsza o 6. W 2016, 2018 i 2019 roku liczba urodzeń dla gminy była większa od liczby zgonów, co z demograficznego punktu widzenia jest bardzo pożądane. Przewaga urodzeń nad zgonami oznacza dodatni przyrost naturalny. Najwyższy współczynnik przyrostu naturalnego wystąpił w 2016 r. i wynosił 20. W 2019 r. przyrost naturalny znacznie się obniżył, kształtując się na poziomie -1.

Wykres 2. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w gminie Szczytniki w latach 2015-2019
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Na przestrzeni lat 2015-2019 najwięcej urodzeń miało miejsce w Radliczycach (39) oraz w Krowicy Zawodniej (35). Najwięcej zgonów odnotowano w Szczytnikach (39). Do największej liczby narodzin doszło w 2018 r. natomiast zgonów w 2017 r.

Tabela 7. Urodzenia i zgony na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019

jednostka terytorialna	lata									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	urodzenia (os.)	zgony (os.)	urodzenia (os.)	zgony (os.)	urodzenia (os.)	zgony (os.)	urodzenia (os.)	zgony (os.)	urodzenia (os.)	zgony (os.)
Antonin	1	3	1	1	3	0	1	0	3	2
Borek	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1
Chojno	1	2	4	3	1	4	5	5	2	3
Cieszyków	1	1	0	1	0	0	1	3	0	3
Główczyn	2	3	0	1	4	2	3	1	2	4
Gorzuchy	1	1	1	1	3	1	2	3	2	2
Guzdek-Daniel	0	3	0	1	0	0	1	1	0	1
Iwanowice	5	6	3	4	3	8	6	1	1	4
Iwanowice II	5	1	2	4	2	3	2	5	1	6
Joanka	1	1	2	1	3	2	4	2	0	0
Korzekwin	1	0	0	3	2	2	1	3	0	0
Kościąny-Lipka	3	3	6	4	4	3	9	3	4	5
Krowica Pusta	1	0	2	1	2	2	1	0	2	1
Krowica Zawodnia	6	2	4	2	10	7	6	1	9	3
Kuczewola	3	2	5	0	6	3	5	4	4	3
Marchwacz	4	4	6	2	2	5	2	8	4	1
Marchwacz-Kolonia	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1
Marcjanów	3	3	3	1	2	4	2	2	1	3
Mroczi Wielkie	1	6	5	2	2	2	5	1	2	2
Murowaniec	1	1	2	2	2	0	0	0	9	0

Niemiecka Wieś	1	1	3	1	0	1	3	0	3	2
Popów	2	5	4	4	3	8	3	7	4	3
Pośrednik	6	2	3	3	0	6	3	1	3	2
Radliczyce	5	5	7	3	8	6	12	10	7	4
Sobiesęki Pierwsze	3	3	1	3	0	1	1	0	3	1
Sobiesęki Drugie	5	4	4	2	4	4	4	3	2	1
Sobiesęki Trzecie	3	3	2	0	1	3	0	3	1	3
Staw	4	8	5	5	12	3	4	7	9	6
Szczytniki	9	8	5	7	4	7	5	8	7	9
Trzęsów	2	0	4	2	1	1	2	0	1	0
Tymieniec	1	1	2	3	0	0	3	0	2	1
SUMA	82	84	86	67	85	89	98	84	85	78

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

W 50% sołectw występuje przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów. Istotnym czynnikiem, wpływającym na liczbę ludności w gminie są migracje. W 2019 r. zameldowało się 176 osób. W tym samym roku wymeldowało się ogółem 85 osób. Nasuwa się wniosek o dość stałym poziomie liczby zameldowań. W przypadku wymeldowań wahania te są większe.

Tabela 8. Migracje w gminie Szczytniki w latach 2015-2019

wskaźnik	lata				
	2015	2016	2017	2018	2019
zameldowania ogółem	165	182	185	189	176
wymeldowania ogółem	60	79	94	70	85

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Opracowana w 2017 r. przez Główny Urząd Statystyczny „Prognoza ludności gmin na lata 2020-2030”, wskazuje, że w najbliższych latach na terenie gminy Szczytniki zachodzić będą intensywne procesy demograficzne, które prowadzić będą do systematycznego spadku liczby mieszkańców gminy. W porównaniu do 2020 będzie to spadek o 2,4%. Wg prognozy należy spodziewać się spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (o blisko 60 osób – 3,9% mniej), a także w wieku produkcyjnym (o 8%). Dużego wzrostu należy spodziewać się w grupie seniorów. Szacuje się, że będzie to wzrost o ok. 16%. Szczegółowe dane przedstawione zostały w tabeli nr 9.

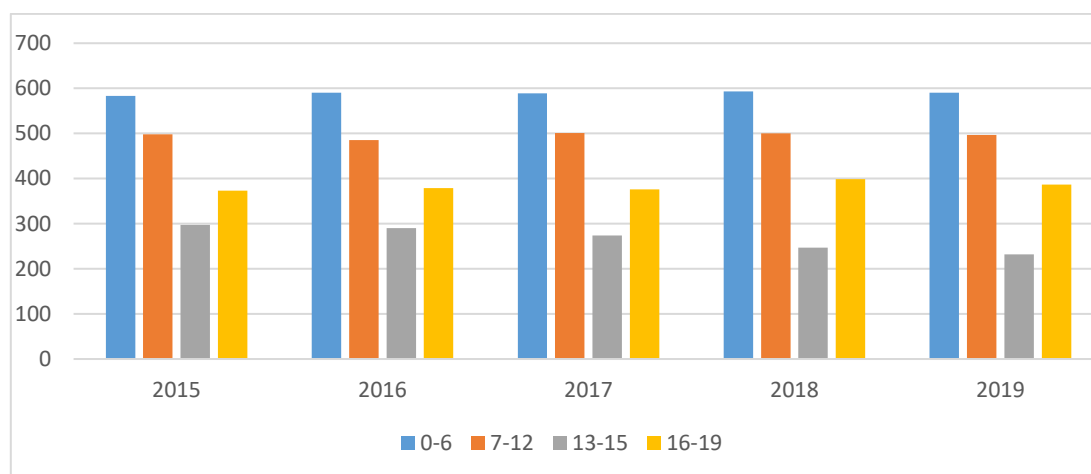
Tabela 9. Prognoza demograficzna dla gminy Szczytniki dla poszczególnych grup ekonomicznych

ludność w wieku:	lata											wzrost/spadek % (2020-2030)
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
przedprodukcyjnym	1 488	1 477	1 486	1 482	1 483	1 479	1 468	1 459	1 444	1 441	1 430	-3,9
produkcyjnym	4 756	4 723	4 676	4 629	4 567	4 541	4 517	4 481	4 439	4 391	4 374	-8,0
poprodukcyjnym	1 555	1 583	1 604	1 638	1 682	1 695	1 711	1 734	1 770	1 801	1 808	16,3
ogółem	7 799	7 783	7 766	7 749	7 732	7 715	7 696	7 674	7 653	7 633	7 612	-2,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030, GUS

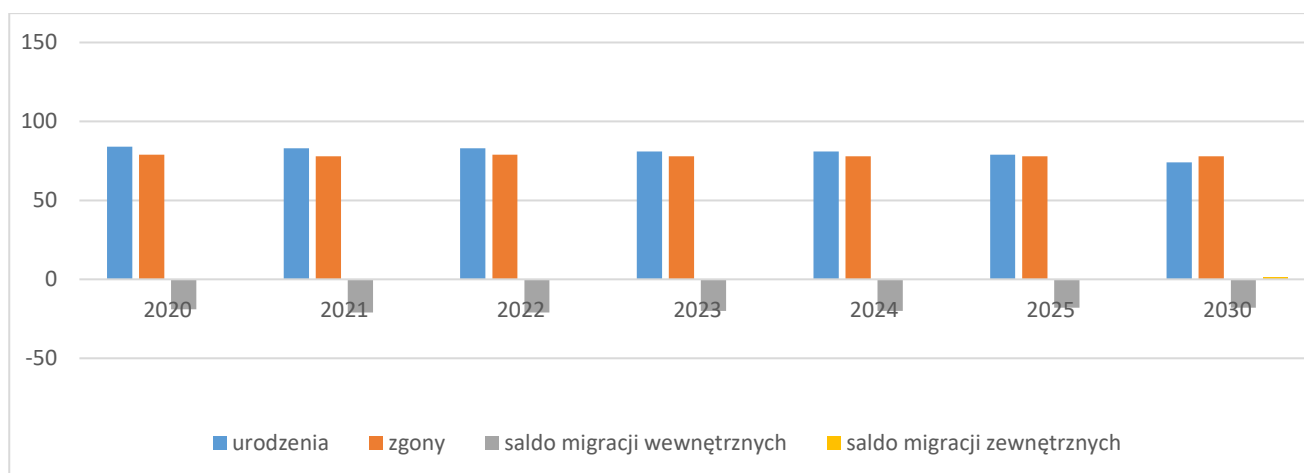
Należy brać pod uwagę fakt, że są to tylko prognozy, które są zależne od znacznej liczby czynników, tj. przyrost naturalny, umieralność itp. Rozpatrując powyższe dane można przypuszczać, że liczba przedszkoli może zostać zredukowana. Prognozuje się systematyczny spadek urodzeń, co jest ważnym czynnikiem wpływającym na edukację przedszkolną. Większe zmiany mogą zajść także w szkołach podstawowych.

Dla planowania zmian w sferze edukacji bardzo istotna jest zarówno analiza prognozy demograficznej, jak i sytuacji ostatnich lat. Wykres nr 3 przedstawia dynamikę zmian liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. W ostatnich latach w grupie dzieci 0-6 lat odnotowuje się systematyczny wzrost liczby dzieci (za wyjątkiem 2017). W latach 2015-2019 grupę 7-12 lat charakteryzowała stabilizacja w liczebności. W grupie 13-15 lat z kolei doszło do dość wyraźnego spadku. W latach 2015-2017 liczebność młodzieży w wieku 16-19 lat była na stałym poziomie, po czym doszło do delikatnego wzrostu.

Wykres 3. Liczba dzieci i młodzieży wg wybranych funkcjonalnych grup wiekowych w latach 2015-2019
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Analizując dane prognozy odnoszące się do urodzeń należy spodziewać się stałego spadku (ok. 10 na przestrzeni najbliższych 10 lat). W latach 2020-2030 prognozuje się, że liczba zgonów będzie utrzymywać się na stałym poziomie (ok. 75 rocznie). Saldo migracji wewnętrznych, mimo że na ujemnym poziomie, początkowo będzie się zwiększać, natomiast od 2023 r. dojdzie do powolnego spadku.

Wykres 4. Prognoza urodzeń, zgonów, saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na lata 2020-2030 r.
 Źródło: opracowanie własne na podstawie Prognoza ludności gmin na lata 2017-2020, GUS

1.3. EDUKACJA

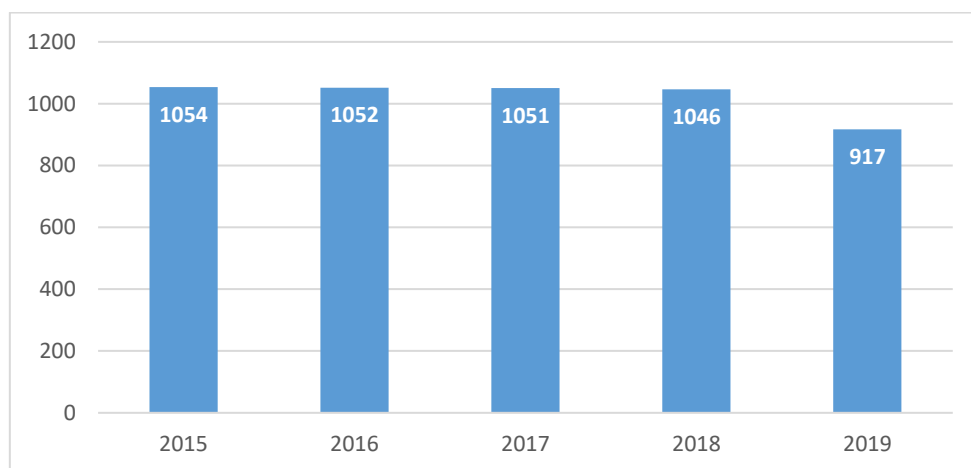
Analiza ostatnich lat (2015-2019) w grupach wiekowych korzystających ze szkolnictwa została przedstawiona na wykresie nr 3 w rozdziale Uwarunkowania demograficzne. Z danych tych wynika systematyczne zwiększanie się grupy dzieci w wieku 0-6 lat (za wyjątkiem 2017). W stosunku do 2019 r. liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2030 r. spadnie o 3,9%. Najbliższe 10 lat będą rozwinięciem obecnej sytuacji, gdzie dominują procesy starzenia się społeczeństwa.

Dostępność do szkolnictwa na terenie gminy nie jest utrudniona. W gminie zlokalizowanych jest pięć zespołów szkół:

- Zespół Szkół w Szczytnikach – Szkoła Podstawowa w Szczytnikach z oddziałem przedszkolnym, Szkoła Filialna w Pośredniku z oddziałem przedszkolnym, Przedszkole „Tęcza” w Szczytnikach,
- Zespół Szkół w Iwanowicach – Szkoła Podstawowa im. Ks. Augustyna Kordeckiego w Iwanowicach z oddziałem przedszkolnym, Szkoła Filialna w Sobiesękach Drugich z oddziałami przedszkolnymi, Przedszkole w Iwanowicach,
- Zespół Szkół w Stawie – Szkoła Podstawowa w Stawie, Przedszkole w Stawie,
- Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Marchwaczu – Szkoła Podstawowa im. Stanisława Aleksandrzaka w Marchwaczu, Przedszkole w Marchwaczu,
- Zespół Szkół w Radliczycach – Szkoła Podstawowa w Radliczycach, Szkoła Filialna w Mroczkach Wielkich z oddziałem przedszkolnym, Przedszkole w Radliczycach.

Z dniem 1 lutego 2021 r. Gmina Szczytniki uruchomiła działalność Klubu Dziecięcego w Marchwaczu, którego utworzenie było możliwe dzięki pozyskaniu wsparcia finansowego ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 „MALUCH+”, moduł 1a na budowę nowego obiektu – Klubu Dziecięcego przy Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Marchwaczu oraz dofinansowania z Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego (DEPS) w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (WRPO 2014+) na zatrudnienie i funkcjonowanie utworzonych 24 miejsc w Klubie przez okres dwóch lat.

W latach 2015-2018 liczba uczniów szkół kierowanych gminą utrzymywała się na stałym poziomie. Dopiero w roku szkolnym 2019/2020 odnotowano dość znaczny spadek, wynikający z likwidacji gimnazjów (zmniejszenie liczebności o jeden rocznik uczniów).

Wykres 5. Liczba uczniów w Zespołach Szkół

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Szczytniki

Sytuacja pod względem liczby uczniów Zespołów Szkół w gminie przedstawia tabela poniżej. Tabela przedstawia aktualne nazewnictwo placówek oświatowych.

Tabela 10. Liczba uczniów Zespołów Szkół w gminie Szczytniki

nazwa szkoły	wyszczególnienie	rok szkolny				
		2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020
Zespół Szkół w Szczytnikach	przedszkole + klasy „0” + szkoła podstawowa + gimnazjum	281	289	285	280	251
Zespół Szkół w Iwanowicach	przedszkole + klasy „0” + szkoła podstawowa + gimnazjum	309	312	308	300	251
Zespół Szkół w Stawie	przedszkole + klasy „0” + szkoła podstawowa + gimnazjum	184	188	194	193	167
Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Marchwaczu	przedszkole + klasy „0” + szkoła podstawowa + gimnazjum	104	100	101	104	96

Zespół Szkół w Radliczycach	przedszkole + klasy „0” + szkoła podstawowa + gimnazjum	176	163	163	169	152
SUMA		1054	1052	1051	1046	917

Źródło: dane Urzędu Gminy Szczytniki

W porównaniu do 2015 r. liczba uczniów w 2019 r. spadła w we wszystkich placówkach. Najmniej uczniów uczęszcza do szkoły w Marchwaczu. Liczba dzieci jest na niskim, stałym poziomie o 2015 r. Do największego spadku doszło w Zespole Szkół w Iwanowicach (o 50 osób).

Formą wyróżnienia uzdolnionych uczniów z terenu gminy Szczytniki jest stypendium przyznawane dwa razy w roku przez Wójta Gminy Szczytniki. Stypendia przyznawane są uczniom uczęszczającym do szkół w gminie od IV do VIII klasy szkoły podstawowej.

W roku szkolnym 2019/2020 zorganizowanym dowozem do szkół zostało objętych łącznie 264 uczniów. Realizując obowiązki określone w art. 39 ust. 4 ustawy Prawo Oświatowe Gmina zapewniła dowóz BUS-em lub refundowała rodzicom wydatki związane z dowożeniem do szkół uczniów niepełnosprawnych i zamieszkałych w znacznym oddaleniu od szkół.

W 2019 r. ze środków gminy wydano 13 306 864 zł na oświatę i wychowanie. Wydatki na oświatę uległy zmniejszeniu o 2,66% w porównaniu z 2018 r. i stanowią 33,81% ogółu wydatków budżetowych. Odnotowania wymaga fakt wzrastających wydatków na wynagrodzenia i pochodne o 10,58% i wydatków bieżących utrzymania szkół o 15,97%. Wzrost kosztów wynagrodzeń dla nauczycieli wiąże się ze wzrostem kwoty dodatku za wychowawstwo, a także wzrostem wynagrodzeń pracowników obsługi średnio o 9% i wzrostem minimalnego wynagrodzenia.

1.4.OPIEKA ZDROWOTNA, OCHRONA I PROMOCJA ZDROWIA

Wg stanu na rok 2019, na terenie gminy funkcjonują dwa ośrodki zdrowia Humieja & Pokojowy Medical Center, który przyjmuje pacjentów w dwóch oddziałach mieszczących się w Iwanowicach i Stawie. Ośrodek Zdrowia w Iwanowicach zatrudnia 4 lekarzy, 3 pielęgniarki i 1 położną. Natomiast oddział w Stawie zatrudnia 3 lekarzy, 2 pielęgniarki i 1 położną. Przy oby dwóch ośrodkach znajdują się punkty apteczne. Dodatkowy punkt znajduje się także w Szczytnikach. Wskaźnik ludności przypadającej na 1 punkt apteczny w gminie wynosi 3 906 osób.

W ośrodkach mieszkańcy mogą skorzystać z usług w ramach: Gabinetu Lekarza POZ, Gabinetu Pielęgniarki i Położnej Środowiskowej, Gabinetu Zabiegowego, Poradni

Ginekologiczno-Położniczej, Poradni medycyny szkolnej, Poradni pediatrycznej oraz Poradni Stomatologicznej. Obsługę pacjentów w godzinach od 18-tej do 8-ej oraz w święta sprawuje Wojewódzki Szpital Zespolony im. Ludwika Perzyny w Kaliszu.

W przypadku potrzeby udania się do innej poradni specjalistycznej mieszkańcy gminy mają do dyspozycji usługi zlokalizowane w mieście Kaliszu, które jest oddalone o około 20 km lub w Sieradzu (ok. 30 km).

Z uwagi na tendencje wzrostu zachorowań w przypadku niektórych grup chorób (choroby układu krążenia, nowotwory) oraz demograficznego starzenia się społeczeństwa, istnieje konieczność zwiększenia dostępności do świadczeń zdrowotnych. Wskazana jest realizacja programów polityki zdrowotnej w celu zwiększenia dostępności do usług opieki zdrowotnej dla jak największego grona odbiorców. Wzrost zachorowań to również potrzeba organizacji większej liczby tematycznych akcji profilaktycznych. To także konieczność przyjrzenia się działaniom profilaktycznym w ośrodkach zdrowia. Pod analizę wziąć należy także jakość pracy personelu medycznego. To bardzo często od odpowiedzialnego podejścia i otwartości umysłu lekarzy podstawowej opieki medycznej zależy prawidłowa i szybka reakcja na poważne schorzenia. W związku z tym, tak ważne jest zadbanie o najwyższą jakość świadczonych usług w ośrodkach zdrowia, by już tam stawiane były pierwsze diagnozy oraz były wyznaczone prawidłowe ścieżki dalszego postępowania. Konieczne jest zwrócenie uwagi na coraz większą zapadalność na nowotwory wśród dzieci. Najwięcej udzielonych porad odnotowano w 2019 r. w porównaniu z 2015 r. doszło do znacznego wzrostu.

Tabela 11. Opieka zdrowotna w gminie Szczytniki

wskaźnik	lata				
	2015	2016	2017	2018	2019
liczba udzielonych porad	18 658	16 854	20 945	21 415	23 513
liczba udzielonych porad na 1 mieszkańca	2,4	2,2	2,7	2,7	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wskaźnik dotyczący ludności przypadającej na jedną przychodnię wynosi 3 906. Na jednej punkt apteczny przypada z kolei 2 604 osób. Opieka zdrowotna jest jednym z istotniejszych czynników wpływającym na ocenę jakości życia. Zapewnienie podstawowej oraz specjalistycznej opieki medycznej to podstawowa kwestia. W 2019 r. przeznaczono 100 409 zł. W porównaniu do 2018 r. odnotowano prawie 17% wzrost.

Do istotnych zadań gminy należą również działania związane z profilaktyką zdrowotną. Akcje profilaktyczne oraz zwiększające świadomość zdrowotną mieszkańców prowadzą także organizacje pozarządowe.

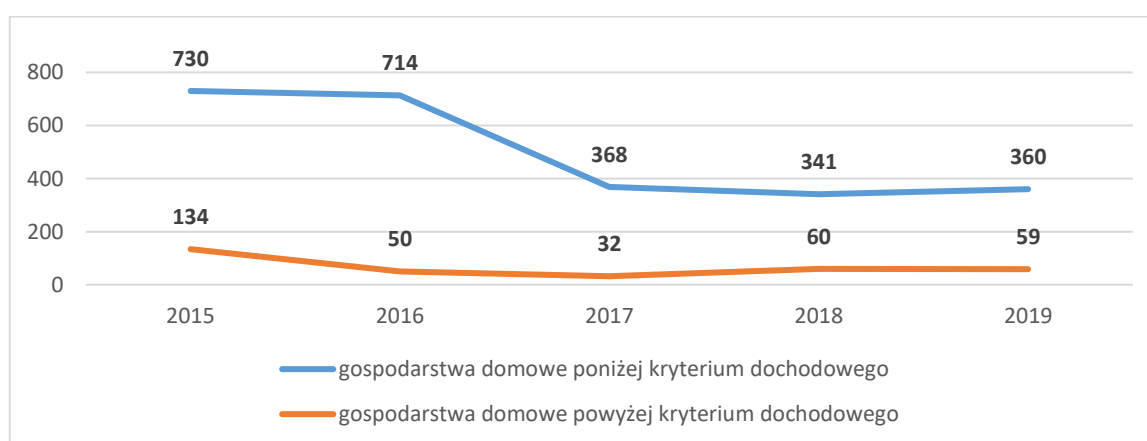
Na terenie gminy Szczytniki w 2019 r. zrealizowano różne programy i akcje profilaktyczne tj:

- Organizacja ogólnopolskich kampanii profilaktycznych „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Dopalacze powiedz stop”, „Narkotyki to mnie nie kręci”,
- współpraca z Policją przy realizacji kampanii „Zatrzymaj pijanego kierowcę”, „Bezpieczny na drodze”, „Reaguj na przemoc”,
- udział w projekcie „Program edukacji zdrowotnej, wykrywania zakażeń HBV i HCV oraz szczepień przeciwko WZW typu B na terenie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”,
- prowadzenie punktu konsultacyjnego,
- organizacja warsztatów dla rodziców.

W 2018 r. gmina wsparła dotacją budowę bazy lotniskowej dla śmigłowca ratownictwa medycznego w Michałkowie. Teren działania jednostki obejmuje gminę Szczytniki.

1.5. POMOC SPOŁECZNA

Analizując okres czasowy 2015-2019 można dostrzec tendencję spadkową w liczebności gospodarstw domowych poniżej kryterium dochodowego, które korzystają z pomocy społecznej. Liczba gospodarstw powyżej kryterium od 2015 do 2018 malała, przy czym w 2019 roku wykazała niewielki wzrost.

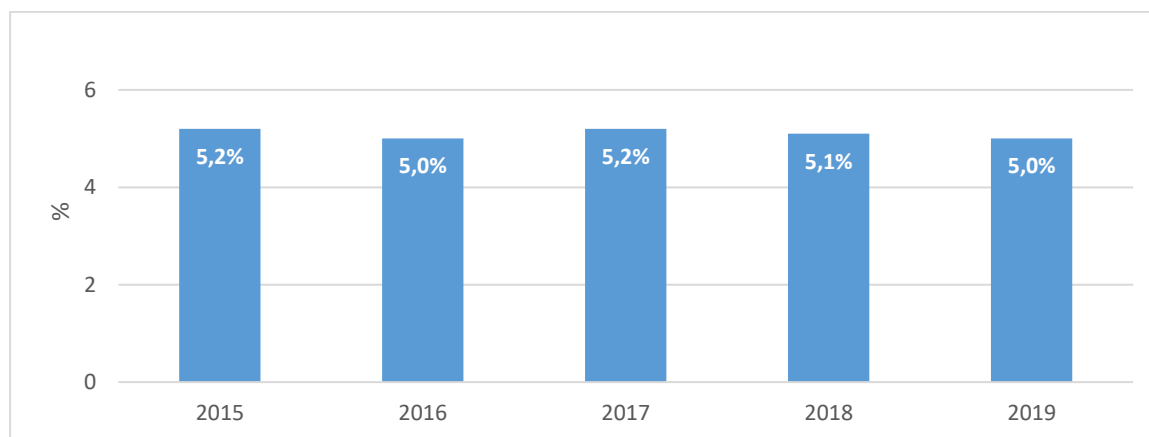

Wykres 6. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w gminie Szczytniki w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i GOPS

Wg GUS 2015 r. odnotowano 863 gospodarstw domowych korzystających z pomocy, natomiast w 2019 r. liczba ta była ponad dwukrotnie mniejsza i wynosiła 419. Gwałtowny spadek miał miejsce na przełomie 2016/2017 roku.

Odsetek beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców jest pośrednim wskaźnikiem stopnia wykluczenia społecznego. Porównując tę wartość w ciągu ostatnich lat wykazuje ona dość stały poziom (2015 r. – 5,2%; 2018 r. – 5,0%).

Wykres 7. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w latach 2015-2019
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

W 2019 roku wg danych GOPS najczęściej świadczeń w ramach pomocy społecznej przyznano w sołectwach Pośrednik oraz Radliczycach. Kolejno były sołectwa Antonin oraz Kościany-Lipka. Co ważne, Pośrednik, Antonin czy Kościany-Lipka nie należą do jednostek o największej liczbie ludności. Wskazuje to na istotne natężenie problemów występujących w tych sołectwach. Podsumowując, pomocą w gminie objęte jest 278 rodzin, co daje 1,5% wszystkich gospodarstw domowych. Liczba osób w tych rodzinach to 758, a więc 9,7% wszystkich mieszkańców gminy. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób i rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej w 2019 roku w poszczególnych sołectwach gminy.

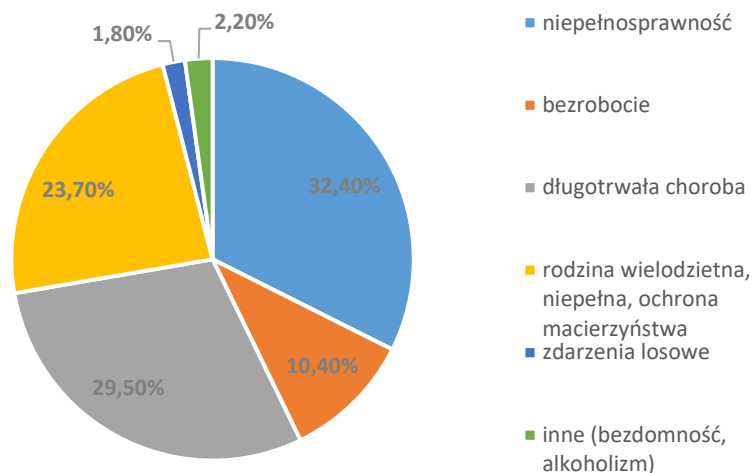
Tabela 12. Pomoc społeczna w gminie Szczytniki w 2019 roku

jednostka terytorialna	liczba osób korzystających z zasiłków (os.)	% udział osób korzystających z zasiłków w stosunku do ludności ogółem	liczba rodzin, którym udzielono pomocy	% udział rodzin korzystających z zasiłków w stosunku do gospodarstw domowych ogółem
Antonin	46	0,6	14	5,0
Borek	10	0,1	3	1,1
Chojno	10	0,1	6	2,2
Cieszaków	2	0,0	1	0,4

Główczyn	19	0,2	19	6,8
Gorzuchy	14	0,2	9	3,2
Guzdek-Daniel	3	0,0	1	0,4
Iwanowice	37	0,5	12	4,3
Iwanowice II	31	0,4	9	3,2
Joanka	15	0,2	10	3,6
Korzekwin	17	0,2	5	1,8
Kościany-Lipka	46	0,6	19	6,8
Krowica Pusta	3	0,0	1	0,4
Krowica Zawodnia	40	0,5	16	5,8
Kuczewola	36	0,5	12	4,3
Marchwacz	13	0,2	6	2,2
Marchwacz-Kolonia	3	0,0	1	0,4
Marcjanów	15	0,2	4	1,4
Mroczi Wielkie	20	0,3	4	1,4
Murowaniec	1	0,0	1	0,4
Niemiecka Wieś	13	0,2	5	1,8
Popów	36	0,5	11	4,0
Pośrednik	49	0,6	10	3,6
Radliczyce	48	0,6	17	6,1
Sobiesęki Pierwsze	19	0,2	9	3,2
Sobiesęki Drugie	31	0,4	11	4,0
Sobiesęki Trzecie	45	0,6	13	4,7
Staw	45	0,6	18	6,5
Szczytniki	41	0,5	18	6,5
Trzęsów	13	0,2	4	1,4
Tymieniec	37	0,5	9	3,2
SUMA	758	9,7	278	1,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Analizując strukturę powodów przyznawania pomocy najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną wskazanymi przez GOPS w 2019 r. były kolejno: niepełnosprawność, rodzina niepełna, wielodzietna oraz ochrona macierzyństwa. Najmniejszy udział stanowią zdarzenia losowe. Warto zaznaczyć, że znacząca liczba rodzin w gminie korzysta z pomocy z kilku powodów.

Wykres 8. Struktura powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie Szczytniki w 2019 r.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Szczytnikach

W przypadku zasiłków celowych jednorazowych przyznano je 171 rodzinom (458 osobom w rodzinach). To właśnie ta forma była przyznawana w gminie najczęściej. Następne pod względem liczby osób objętych wsparciem były przyznane zasiłki stałe dla 48 rodzin (59 osób w rodzinach). Najmniej było świadczeń pieniężnych okresowych (31 rodzin – 58 osób w rodzinach).

Na wykluczenie społeczne wpływa wiele składowych. Przyczyny a zarazem skutki wykluczenia społecznego wiążą się z problemami społecznymi o charakterze społeczno-ekonomicznym, społeczno-politycznym, psychospołecznym czy kulturowym. Jedną z grup społecznych zagrożoną zjawiskiem wykluczenia społecznego są bezdomni. Szacuje się, że w gminie jest tylko 1 osoba bezdomna. Kolejna grupa to uzależnieni. W 2019 r. z powodu uzależniania od alkoholu 6 osób pobierało świadczenia. Ważnym wskaźnikiem jest również liczba osób objętych pomocą w związku z dożywianiem. Przyczynami, które prowadzą do wsparcia w tej kwestii jest zwykle ubóstwo, bezradność życiowa w sprawach opiekuńczo-wychowawczych lub prowadzenia gospodarstwa domowego (wykluczenie ekonomiczne). Takich osób w gminie jest 187. Otrzymują one pomoc na dożywianie lub posiłki. Ostatnią braną pod uwagę grupą są niepełnosprawni. Jest ona zróżnicowana zewnętrznie. Stanowią ją osoby z różnym stopniem niepełnosprawności, co w znacznym stopniu warunkuje możliwości zdobywania wykształcenia. To z kolei wpływa na uczestnictwo w rynku pracy i poziom życia. Z tytułu niepełnosprawności świadczenia w GOPS pobiera 167 osób. Ogólna liczba osób niepełnosprawnych w gminie w 2019 r. wynosiła 2012 osób.

Wydatki budżetu gminy na pomoc społeczną w 2019 r. wyniosły 1 601 689 zł, co oznacza prawie 13% wzrost do roku 2018. Analizując poszczególne składowe wydatków, największy przyrost obserwuje się w kategorii *domy pomocy społecznej*. Gmina Szczytniki zapewnia wsparcie dla osób starszych wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności poprzez dopłaty do kosztów utrzymania mieszkańców gminy w DPS. Ponadto osoby, które ukończyły 75 lat mogą pobierać zasiłek pielęgnacyjny (w roku 2019 GOPS w Szczytnikach wypłacił z tego tytułu 26 świadczeń). Bardzo ważny jest także wzrost *kosztów usług opiekuńczych* (o 51,68%). Obydwie pozycje sygnalizują narastający problem opieki nad osobami starszymi w gminie. Ich ogólny udział w kosztach *Pomocy Społecznej* wzrósł z 16% do 24%.

1.6. PORZĄDEK PUBLICZNY I BEZPIECZEŃSTWO

Na terenie gminy funkcjonuje 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach Iwanowice, Joanka, Krowica Zawodnia, Kuczewola, Marcjanów, Mroczi Wielkie, Radliczyce, Sobiesęki Drugie, Sobiesęki Trzecie, Staw i Szczytniki. OSP z Iwanowic, Szczytnik oraz OSP Staw włączone są do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Łącznie OSP posiada 644 członków, w tym przeszkolonych biorących udział w akcjach jest 344. Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa Zespół Prewencji w Szczytnikach zlokalizowany w Szczytnikach, który jest komórką organizacyjną Komisariatu Policji w Koźminku.

Z danych Komisariatu wynika, że w 2018 roku na terenie gminy Szczytniki miało miejsce 479 wykroczeń. W 2019 r. było to 539. W większości były to wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji.

W 2019 r. odnotowano 73 przestępstw (wzrost o 26 w porównaniu do 2018 r.). Ich struktura była następująca:

Tabela 13. Przestępstwa w gminie Szczytniki w latach 2015-2019

rodzaj przestępstwa	2015	2016	2017	2018	2019
kradzież	3	1	3	4	2
kradzież z włamaniem	5	4	2	4	4
rozbój	0	0	0	0	1
bójki, pobicia	0	0	0	0	0
kradzież pojazdu	0	0	0	0	0
uszkodzenia mienia	2	3	3	1	1
narkotyki	0	0	0	0	0
zabójstwo	0	0	0	0	0

uszczerbek na zdrowiu	0	0	0	0	0
inne	14	17	32	38	44
RAZEM	24	25	40	47	73

źródło: własne na podstawie danych gmin GOPS w Szczytnikach

Analizując lata 2015-2019 pod względem wypadków drogowych nie można dostrzec stałego trendu. Do znacznej liczby wypadków doszło w 2017 r. Ofiar śmiertelnych najwięcej odnotowano w 2015 r. W 2015 r. miało miejsce 38 kolizji – najwięcej na przestrzeni ostatnich 5 lat.

Tabela 14. Zdarzenia drogowe w gminie Szczytniki w latach 2015-2019

zdarzenie	2015	2016	2017	2018	2019
wypadki	4	3	8	5	5
kolizje	38	28	27	27	35
ofiary	8	3	10	8	bd
ofiary śmiertelne	4	0	0	0	bd

Źródło: opracowanie na podstawie danych Komisariatu Policji w Koźminku

W 2019 r. wskaźnik wykrywalności przestępstw wyniósł 87,5%. W 2018 r. było to 83,89%, natomiast w 2017 r. 89,88%.

W 2019 r. sporządzono 10 Niebieskich Kart. W tym samym roku gmina Szczytniki we współpracy z Policją realizowała kampanię „Zatrzymaj pijanego kierowcę” oraz „Bezpieczny na drodze”. Wydatki gminy na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową w 2019 r. to 181 371 zł.

1.7. DZIEDZICTWO I DOSTĘP DO KULTURY

Wspieranie działalności kulturalnej jest istotne dla rozwoju człowieka jako jednostki, a także dla rozwoju całego społeczeństwa. Istotne jest zatem przemyślane działanie samorządu gminnego właśnie w sferze kultury.

Na terenie gminy Szczytniki znajdują się obiekty zabytkowe o znaczeniu historycznym i wysokich walorach artystycznych. Niektóre z nich zostały wpisane do rejestru zabytków. Do najważniejszych zabytków (wpisanych do rejestru) należą:

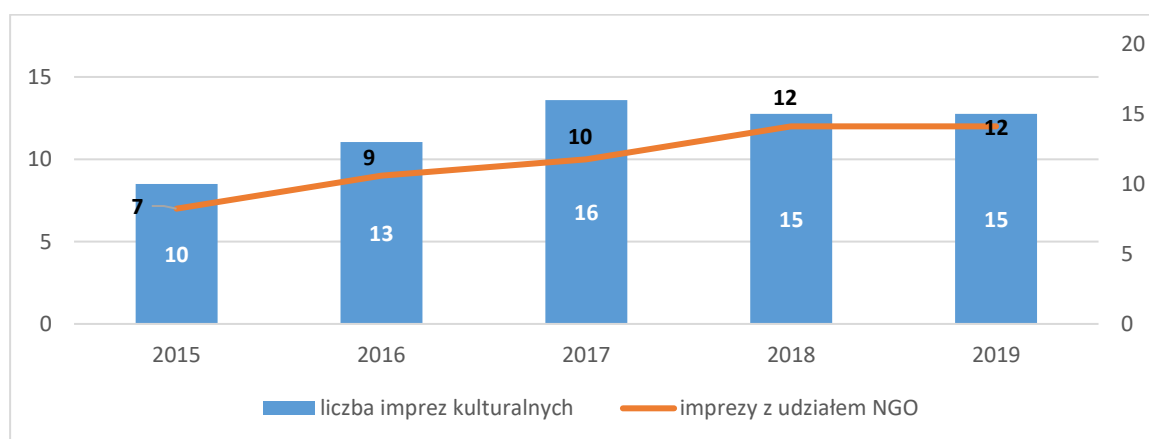
- Zespół dworski w Szczytnikach – park (XVIII-XIX-XX) i dwór (2 poł. XVIII), w którym obecnie mieści się Urząd Gminy;
- Układ urbanistyczny miasta (obecnie wsi) Iwanowice z XV-XIX;
- Kościół pw. św. Katarzyny w Iwanowicach z 1463 r.;
- Zespół pałacowy w Marchwaczu z XIX-XX w. (pałac, park, spichrz folwarczny);

- Karczma (obecnie dom mieszkalny) w Marchwaczu z 2 poł. XIX;
- Układ urbanistyczny miasta (obecnie wsi) Staw z XIV-XIX;
- Kościół par. pw. św. Mikołaja, ok. 1520 w Stawie;
- pozostałości zameczku, pocz. XVI w Stawie.

W gminie Szczytniki zlokalizowane są liczne zabytki nie wpisane do rejestru, posiadające duże wartości kulturowe i historyczne. Stan zabytków jest zróżnicowany. Dobrze zachowane są te zabytki, których właścicielami są osoby prywatne. Również zabytki tj. budynek UG w Szczytnikach, kościoły w Iwanowicach i Stawie są w dobrym stanie technicznym.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać z Gminnej Biblioteki Publicznej w Szczytnikach z filiami w Iwanowicach i w Stawie. Na przestrzeni lat liczba czytelników wzrasta. Biblioteka w Iwanowicach umożliwia korzystanie z komputera i Internetu. Biblioteka w Szczytnikach organizuje spotkania autorskie oraz edukacyjne.

Instytucją kultury prowadzoną przez gminę jest Gminny Ośrodek Kultury. Ośrodek prowadzi zajęcia z różnych sekcji: plastycznej, teatralnej, muzycznej, nauki śpiewu oraz tanecznej. W odpowiedzi na zainteresowanie najmłodszych mieszkańców gminy prowadzone są również zajęcia taneczne. Funkcjonująca od 2006 r. Grupa dziecięca Dziabągi ma na swoim koncie kilka sukcesów w powiecie. Celem GOK-u jest rozwój kulturalny gminy, umożliwienie dostępu do życia kulturalnego jej mieszkańcom oraz podtrzymywanie tradycji regionalnych. Poniższy wykres przedstawia liczbę imprez w latach 2015-2019.

Wykres 9. Liczba imprez w latach 2015-2019 organizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w tym imprez z udziałem NGO

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Kultury w Szczytnikach

Gmina Szczytniki jest organizatorem kilku ciekawych wydarzeń kulturalnych. Większość z nich to imprezy cykliczne. Z roku na rok wzrosła znacznie liczba organizowanych

koncertów. W 2018 r. zorganizowano także więcej konkursów i warsztatów w porównaniu do lat ubiegłych. Na początku wakacji organizowane jest wydarzenie pt. „Szczytnickie Lato”, na którym nagradzane są dzieci i młodzież za osiągnięcia zdobywane w ciągu roku szkolnego. Ponadto, ważnym wydarzeniem jest festiwal Smaki LGD, którego gmina Szczytniki jest organizatorem co 4 lata. Międzygminny Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej to kolejne wydarzenie organizowane przez gminę wraz z gminą Opatówek dla dzieci i młodzieży z podlegających szkół. Z roku na rok coraz więcej imprez organizowanych jest we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wydatki na kulturę w 2019 r. wyniosły 1 727 172 zł. Tak znaczna kwota jest związana z projektem, jaki miał miejsce pn. „Rozwój infrastruktury kulturalnej na terenie Gminy Szczytniki poprzez przebudowę, nadbudowę istniejącego budynku świetlicy wiejskiej i strażnicy OSP w Stawie wraz z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej wokół świetlicy wiejskiej”. W 2019 r. dokonano również remontu świetlicy w Tymieńcu i Kuczewoli.

1.8. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Ważną rolę odgrywają liczne organizacje społeczne działające na terenie gminy Szczytniki – pełniące istotną rolę w aktywizacji mieszkańców. Niezwykle ważne dla rozwoju gminy jest przynależność do Aglomeracji Kalisko Ostrowskiej – AKO. W gminie funkcjonuje:

- 12 jednostek OSP (OSP Iwanowice, Staw i Szczytniki należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego):
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Iwanowicach,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Główczynie,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Joance,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Krowicy Zawodniej,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Kuczewoli,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Marcjanowie,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Mroczkach Wielkich,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Radliczycach,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Sobiesękach Drugich,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Sobiesękach Trzecich,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Stawie,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Szczytnikach.

- 9 Kół Gospodyń Wiejskich:
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Głowczynie,
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Iwanowicach,
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Sobiesękach Trzecich,
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Marcjanowie,
 - Koło Gospodyń Wiejskich Szczytniki-Popów,
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Kuczewoli,
 - Koło Gospodyń Wiejskich Kobylarka,
 - Koło Gospodyń Wiejskich Krowica Zawodnia,
 - Koło Gospodyń Wiejskich Staw.
- Spółdzielnia Kótek Rolniczych Szczytniki,
- Klub Sportowy "Szczyt" Szczytniki,
- Klub Sportowy "RKS" Radliczyce,
- Zrzeszenie Producentów Rolnych "Prosna" w Szczytnikach,
- Stowarzyszenie Producentów Rolnych „Kłos” w Radliczycach,
- Stowarzyszenie Arkadia Polania Słowiańskiego Centrum Ochrony Zdrowia Ludzkiego i Ziemi im. Ks. Stanisława Staszica w Popowie,
- Zrzeszenie Producentów Rolnych "Prosna" w Szczytnikach,
- Ochotnicza Orkiestra Dęta przy OSP w Iwanowicach,
- Orkiestra Dęta przy OSP w Stawie,
- Spółdzielnia Kótek Rolniczych w Szczytnikach.

Dużą aktywnością wykazuje się Stowarzyszenie „LGD – Długosz Królewski”, które powstało w 2009 r. Początkowo było to Stowarzyszenie dwóch gmin: Brzeziny i Szczytniki. Obecnie w skład LGD wchodzi 4 sąsiadujące ze sobą gminy tj. gmina Brzeziny, gmina Szczytniki, gmina Sieroszewice oraz gmina i miasto Błaszki. Leżą one w obrębie województw wielkopolskiego i łódzkiego, a administracyjnie należą do powiatów: kaliskiego, ostrowskiego i sieradzkiego. Lokalna grupa działania powstała w związku z możliwością pozyskania znaczących środków w ramach PROW. Poprzez Grupę Gmina Szczytniki uzyskała dofinansowanie na boiska ze sztuczną nawierzchnią w Iwanowicach, Radliczycach, Stawie i Marchwaczu oraz na remonty Świetlic Wiejskich: Szczytniki, Marcjanów, Iwanowice, Kuczewola, plac zabaw w Radliczycach

i Marchwaczu, pomnik w Stawie. LGD przeprowadza także nabory na konkursy na rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

Stowarzyszenie „Długosz Królewski” przystępując do realizacji strategii w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 prowadziło nabory na działania takie jak: małe projekty, odnowa i rozwój wsi, tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw oraz różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej.

Aktywność LGD „Długosz Królewski” to różnego rodzaju przedsięwzięcia:

- Konkurs Wiedzy o Unii Europejskiej. Odbył się w IV edycjach. Każda z edycji odbywała się dwuetapowo. Po pierwszym etapie wyłaniano po 5-ciu najlepszych uczestników z każdej z gmin, którzy następnie brali udział w finale. Uczestnicy II etapu w ramach nagrody zwiedzali Warszawę, a w ostatnich dwóch edycjach nagrodą główną dla trzech zwycięzców finału był wyjazd do Brukseli.
- Smaki LGD. Cykliczna impreza plenerowa promująca zasoby kuchni regionalnej, podczas której mają miejsce konkursy kulinarne. Biorą w nich udział lokalne koła gospodyń, gospodarstwa agroturystyczne oraz miejscowe restauracje. Każda impreza ma swoje motto oraz gościa specjalnego – znanego kucharza. Celem imprez jest gromadzenie wiedzy o oryginalnych, regionalnych produktach żywnościowych, wytwarzanych w gospodarstwach i przez lokalnych rzemieślników. Przyczyniają się one również do promocji regionu, wzbogacając ofertę kulinarną. Gmina Szczytniki co 4 lata jest organizatorem tegoż wydarzenia.
- Projekt współpracy pn. „Szlakiem dębów i paproci” – projekt przy współpracy z LGD7 „Kraina Nocy i Dni”. W ramach projektu powstała ścieżka rowerowa licząca ogółem 200 km, przebiegająca przez teren 13 gmin (3 powiatów i 2 województw). Na całej długości ścieżki rowerowej wykonano miejsca postojowe wyposażone w wiaty wraz ze stołami i ławami, koszem, tablicą informacyjną oraz stojakiem na rowery. Wydano także mapki turystyczne z przebiegiem trasy rowerowej z zaznaczonymi najistotniejszymi miejscami na szlaku oraz przewodniki ze szczegółowymi informacjami na temat ciekawych miejsc napotykanych podczas przejazdu wyznaczoną trasą. Wydano również gadżety rowerowe w postaci odblasków, kamizelek oraz opasek odblaskowych. Celem przedsięwzięcia była promocja regionu, podkreślenie jego walorów i architektury turystycznej. Nadrzędnym celem była kwestia

popularyzacji zdrowego trybu życia wśród mieszkańców. Trasa została oddana w 2014 r.

Tego typu wydarzenia i projekty kreują pozytywny wizerunek gmin oraz zwiększają ich atrakcyjność. Są także ciekawą formą integracji mieszkańców, nie tylko w ramach swojej gminy, ale również sąsiednich. LGD realizuje również szkolenia dla lokalnych liderów.

1.9. ADMINISTRACJA PUBLICZNA

Gmina Szczytniki wykonuje zadania własne i zlecone za pomocą Urzędu Gminy w Szczytnikach oraz jednostek organizacyjnych. W skład Gminy wchodzi następujące komórki organizacyjne:

- 1) Referat Infrastruktury i Ochrony Środowiska
- 2) Referat Finansów
- 3) Referat Administracyjno – Organizacyjny
- 4) Referat Spraw Obywatelskich, USC

Wykaz jednostek organizacyjnych Gminy Szczytniki:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnikach
- 2) Gminny Ośrodek Kultury w Szczytnikach
- 3) Gminna Biblioteka Publiczna w Szczytnikach z filią w Iwanowicach i w Stawie
- 4) Zespół Szkół w Iwanowicach
- 5) Zespół Szkół w Stawie
- 6) Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Marchwaczu
- 7) Zespół Szkół w Radliczycach
- 8) Zespół Szkół w Szczytnikach
- 9) Klub Dziecięcy w Marchwaczu

W okresie realizacji poprzedniej strategii wykonano wiele przedsięwzięć, które miały na celu unowocześnienie funkcjonowania administracji publicznej. Nastąpił rozwój technologii teleinformatycznych, w tym Elektroniczna Skrzynka Podawcza usprawniająca komunikację między mieszkańcami a Urzędem Gminy. Na jego coraz większą rolę wskazuje wskaźnik liczba dokumentów przesłanych za pomocą platformy ePUAP. W 2017 r. było to 100, w 2018 r. 433

a w 2019 r. aż 733. Od 2020 r. w gminie będzie funkcjonować aplikacja GIS pozwalająca na pełną identyfikację mapową gminy.

Stronami internetowymi służącymi udostępnianiu informacji publicznej oraz umożliwiającymi dostęp do e-usług są strony Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) czy elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej (ePUAP). Nie mniej ważną jest oficjalna strona internetowa Gminy Szczytniki <http://gminaszczytniki.pl/>.

1.10. WSPÓŁPRACA SAMORZĄDOWA

Sprawne funkcjonowanie gminy to także otwarcie się na współpracę. Współpraca w przypadku gminy Szczytniki to ta na szczeblu lokalnym i regionalnym. Współpraca samorządowa jest niezbędna przy opracowywaniu wspólnych dokumentów strategicznych. W ramach takiego podejścia ważne jest członkostwo stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko-Ostrowska. Udział każdej z gmin sąsiednich, ich spostrzeżenia są bardzo istotne, w konsekwencji prowadząc do realizacji założonych w dokumentach Aglomeracji celów.

Ponadto, gmina Szczytniki jest członkiem kilku innych stowarzyszeń. Wymienić należy Stowarzyszenie „Dolina Proсны”, do którego przystąpiła w 2014 r. czy Lokalną Grupę Działania o nazwie „DŁUGOSZ KRÓLEWSKI” z siedzibą w Brzezinach. Szczytniki są członkiem Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”. Jego celem jest m.in. organizacja spójnego systemu zbiórki i transportu odpadów wdrażanego w oparciu o Plan Gospodarki Odpadami.

Gmina Szczytniki to także członek Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski oraz Wielkopolskiego Ośrodka Kształcenia i Studiów Samorządowych z siedzibą w Poznaniu. Gmina obecnie nie posiada zagranicznego partnera.

W zakresie przedsięwzięć związanych z edukacją ekologiczną w sferze szeroko pojętej ochrony środowiska Gmina Szczytniki corocznie przeprowadza akcję „Sprzątanie Świata” połączoną z nasadzeniem drzew. Gmina od początku wejścia w życie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi prowadzi działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym selektywnego zbierania odpadów komunalnych poprzez dystrybucję ulotek dotyczących zasad prawidłowej segregacji odpadów komunalnych, harmonogramów odbioru odpadów komunalnych i umieszczanie na tablicach informacyjnych Urzędu Gminy oraz Sołectw dotyczących m. in. informacji o zakazie spalania odpadów komunalnych, zasadach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

Prowadzi się również działania edukacyjne dla uczniów i dzieci w szkołach, dla których Gmina jest organem prowadzącym.

2. DIAGNOZA SFERY GOSPODARCZEJ

2.1. PODMIOTY GOSPODARCZE I POZIOM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Wg danych CEIDG w latach w 2019 r. liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w gminie to 236. Sytuację w poszczególnych sołectwach przedstawia tabela poniżej.

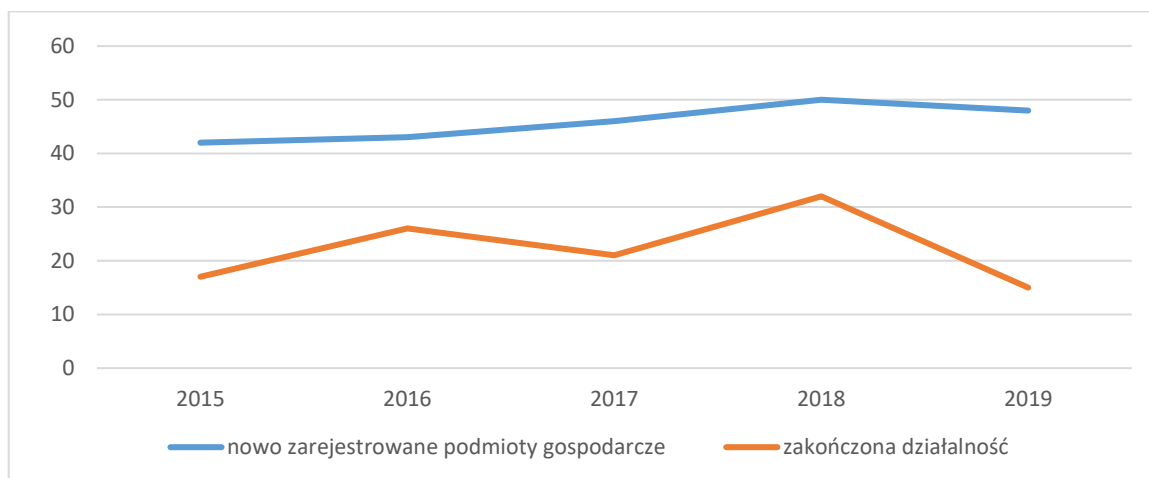
Tabela 15. Pomioty gospodarcze wg sołectw gminy Szczytniki w 2019 r.

sołectwo	rok
	2019
Antonin	4
Borek	5
Chojno	9
Cieszyków	3
Główczyn	4
Gorzuchy	4
Guzdek-Daniel	1
Iwanowice	24
Iwanowice II	8
Joanka	3
Korzekwin	1
Kościany-Lipka	9
Krowica Pusta	3
Krowica Zawodnia	14
Kuczewola	12
Marchwacz	3
Marchwacz-Kolonia	0
Marcjanów	8
Mroczy Wielkie	3
Murowaniec	2
Niemiecka Wieś	6
Popów	14
Pośrednik	9
Radliczyce	14
Sobiesęki Pierwsze	3
Sobiesęki Drugie	5
Sobiesęki Trzecie	3
Staw	28
Szczytniki	36
Trzęsów	1
Tymieniec	3
SUMA	236

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

W roku 2015 liczba nowo zarejestrowanych podmiotów była najniższa (44). Najwięcej nowych firm zarejestrowano w 2018 r. i było to 50. W całym analizowanym okresie liczba

wyrejestrowanych firm była z roku na rok zróżnicowana. Najwięcej firm zakończyło swoją działalność w 2018 r.

Wykres 10. Podmioty gospodarcze nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Szczytniki w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEiGD i GUS

W strukturze przedsiębiorstw zdecydowanie dominują mikroprzedsiębiorstwa – zatrudniające do 9 osób (518), w tym większość z nich to jednoosobowe działalności gospodarcze. Od 2015 r. liczba mikroprzedsiębiorstw wzrasta. Spadła natomiast liczba firm zatrudniająca 10-49 osób. Na terenie gminy funkcjonują niezmiennie od 5 lat 2 zakłady zatrudniających powyżej 50 osób.

Tabela 16. Podmioty gospodarcze wg wielkości w gminie Szczytniki w latach 2015-2019 r.

podmioty wg liczby zatrudnionych	lata				
	2015	2016	2017	2018	2019
0-9	456	470	486	495	518
10-49	12	12	10	9	9
50-249	2	2	2	2	2
ogółem	470	484	498	506	529

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wg danych GUS najczęściej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych odnotowano w sektorze handlu hurtowego i detalicznego (145), następnie w sektorze budownictwa (107), a kolejno w rolnictwie (47).

Tabela 17. Podmioty według prowadzonej działalności gospodarczej w gminie Szczytniki w 2019 roku

Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	47
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe	44

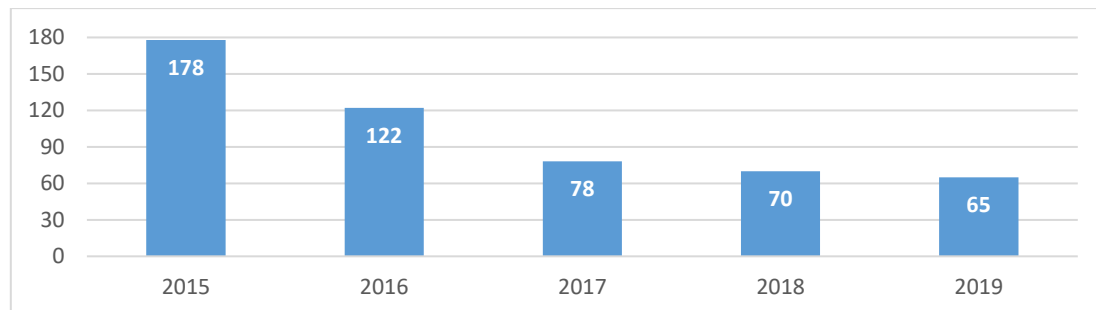
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0
Sekcja F	budownictwo	107
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	145
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa	21
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12
Sekcja J	informacja i komunikacja	6
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	16
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	14
Sekcja P	edukacja	20
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6
Sekcja S i T	pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniając pracowników, produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy Szczytnik znajduje się 9 terenów inwestycyjnych o łącznej powierzchni 0,56 ha. Stanowią one własność prywatną. Dwie działki położone są w Popowie, pozostałe w miejscowości Szczytniki. Tylko jedna działka znajdująca się w Szczytnikach objęta jest Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz posiada uzbrojenie w wodę i prąd. Pozostałe nie są wyposażone w taką sieć. 7 działek to działki rolne. Gmina Szczytniki posiada dość przeciętne warunki przyciągające potencjalnych inwestorów.

2.2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Liczba osób bezrobotnych pracujących spadła z 178 osób w 2015 r. do 65 osób w 2019 r. Z roku na rok odnotowywano sukcesywny spadek w tym zakresie.

Wykres 11. Liczba osób bezrobotnych w gminie Szczytniki w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ta korzystna zmiana sytuacji na rynku pracy jest wynikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Coraz więcej osób decyduje się m.in. na prowadzenie działalności gospodarczej. Aktualnie zjawisko bezrobocia nie stanowi bardzo znaczącej bariery rozwoju dla gminy. Porównując wskaźnik udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Szczytniki w 2019 r. wyniósł on 1,3%. Analizując wcześniejsze lata, dochodzi do znacznego spadku (2,5% w 2016 r.). W związku z panującą sytuacją pandemii COVID-19, sytuacja ta może ulec zmianie. Na chwilę obecną zmierzenie skali tych zmian nie jest możliwe. Przewiduje się nadal tendencję wzrostową. Zmniejszyła się liczba ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców. Warto jednak pamiętać, że sytuacja jest ciągle dynamiczna.

W 2019 r. udział kobiet w strukturze bezrobotnych osiągnął wartość 55,4%. Wartość tego wskaźnika dla województwa wynosi 60,4%. W powiecie kaliskim jest to 62,4%.

„Barometr zawodów” wymienia prognozowane zawody deficytowe na 2020 r. dla powiatu kaliskiego. Wskazywanym zawodem o wysokim deficycie jest fryzjer. Kolejnymi zawodami są m.in. diagności samochodowi, blacharze, murarze i tynkarze czy spawacze. Nadwyżkowymi zawodami w powiecie kaliskim jest liczna specjalistów administracji publicznej, a także techników mechaników. Grono specjalistów administracji publicznej powiększa się z racji wielu kierunków kształcenia w tym zawodzie. W przypadku techników mechaników absolwentom brakuje umiejętności praktycznych i doświadczenia, po przyuczeniu istnieje możliwość podjęcia pracy na stanowisku operator obrabiarek skrawających, a brak jest ofert dla techników.

Dla gminy Szczytniki głównym rynkiem pracy jest miasto Kalisz, ale także tereny podmiejskie jako przedłużenie działalności gospodarczej funkcjonującej w Kaliszu.

2.3.SYTUACJA FINANSOWA GMINY

W niniejszym podrozdziale dokonano analizy sytuacji finansowej budżetu Gminy Szczytniki w następujących wymiarach:

- Dynamiki dochodów i wydatków w latach 2015-2019;
- Struktury wydatków w 2019 r.;
- Prognozy finansowej do 2023 r.

W latach 2015-2019 dochody ogółem stopniowo wzrastały. Inaczej sytuacja wygląda z dochodami z majątku. W tym przypadku nie ma stałego trendu. Porównując poziom dochodów rok do roku, to w 2017 roku kwota ta była najwyższa i znacznie przewyższała pozostałe lata. Od 2017 r. odnotowuje się spadek.

Tabela 18. Dochody ogółem Gminy Szczytniki, w tym dochody majątkowe w latach 2015-2019

dochody	lata				
	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem (zł)	25 856 428,51	31 463 899,26	35 917 248,88	37 751 648,14	41 164 413,89
z majątku (zł)	1 291 864,24	1 087 626,61	7 716 791,20	3 203 922,36	2 709 536,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji z wykonania budżetu Gminy Szczytniki za lata 2015-2019

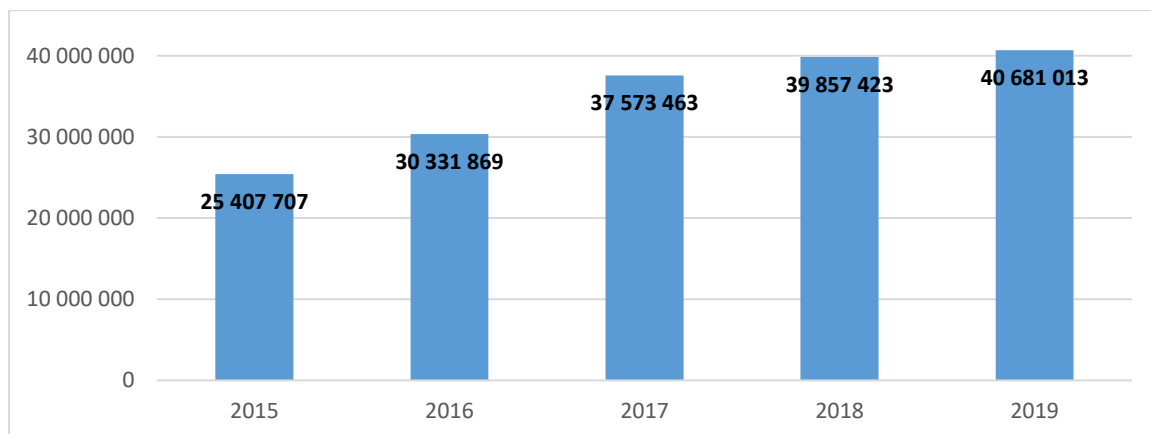
W dochodach własnych również zaobserwowano wzrost. Utrzymuje się ogólna tendencja wzrostowa. W dochodach własnych z majątku kwota ta naprzemiennie zmniejszała się i zwiększała.

Tabela 19. Dochody własne Gminy Szczytniki, w tym dochody własne z majątku w latach 2015-2019

dochody własne	lata				
	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem (zł)	6 569 687,38	7 354 668,41	7 923 480,98	8 644 322,17	9 817 729,68
z majątku (zł)	209 084,32	483 798,63	190 262,31	203 295,28	183 085,86

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Porównując wielkości wydatków ogółem w latach 2015-2019 największy skok w wielkości kwoty wydatków miał na przełomie lat 2016/2017.

Wykres 12. Wydatki ogółem Gminy Szczytniki w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wydatki ponoszone przez budżet Gminy Szczytniki obejmują 18 działów. Porównując rok 2015 i rok 2019 r. zauważalny jest znaczny wzrost wydatków o 15 273 306,59 zł. W 6 działach, porównując rok 2015 r. i 2019 r., odnotowano spadek wartości kwot. Głównymi kierunkami wydatkowania środków pieniężnych przez gminę w analizowanym okresie była oświata i wychowanie. Od 2016 r. pojawiły się wydatki w dziale rodzina, stanowiąc w 2019 r. już drugi najważniejszy wydatek pod względem wielkości. Oświata jako jedno z najważniejszych zadań samorządu jest podstawowym kierunkiem wydatków w gminie. W ostatnich latach niepokojącym zjawiskiem jest nieproporcjonalnie niska wysokość subwencji oświatowej na pokrycie wydatków na oświatę. Przy rosnących wydatkach subwencja pozostaje na stałym poziomie. W analizowanym okresie czasowym wzrosły wydatki na transport i łączność prawie 3-krotnie. Znacząco zwiększyły się również wydatki w dziale administracja publiczna, edukacyjna opieka wychowawcza, gospodarka komunalna i ochrona środowiska, kultura fizyczna oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.

Tabela 20. Struktura wydatków Gminy Szczytniki w 2015 i 2019 r.

wydatki budżetu Gminy	dział	lata		tendencja
		zł		
		2015	2019	
ogółem		25 407 706,68	40 681 013,27	wzrost
rolnictwo i łowiectwo	010	2 946 196,76	2 665 611,73	spadek
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	400	368 995,23	365 169,16	spadek
transport i łączność	600	1 416 545,38	3 917 868,24	wzrost
gospodarka mieszkaniowa	700	272 924,86	132 695,68	spadek

działalność usługowa	710	32 981,98	8 372,34	spadek
administracja publiczna	750	2 632 369,07	3 455 351,92	wzrost
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	751	43 113,97	46 302,27	wzrost
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	754	175 181,56	181 371,19	wzrost
obsługa długu publicznego	757	262 677,29	264 417,17	wzrost
różne rozliczenia	758	0,00	0,00	-
oświata i wychowanie	801	10 843 075,18	13 306 834,11	wzrost
ochrona zdrowia	851	106 838,24	100 409,43	spadek
pomoc społeczna	852	4 044 132,73	1 601 688,83	spadek
edukacyjna opieka wychowawcza	854	402 444,18	447 283,10	wzrost
rodzina	855	-	11 418 564,00	wzrost
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	900	1 249 017,54	1 882 284,16	wzrost
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	921	483 572,03	1 727 171,65	wzrost
kultura fizyczna	926	127 640,68	159 617,29	wzrost

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Prognoza finansowa na lata 2020-2025

Na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Szczytnik na lata 2020-2025 ustalić można podstawowe wielkości określające możliwości budżetowe Gminy w najbliższych latach oraz na koniec prognozowania – w 2025 r. W zakresie dochodów ogółem w latach 2021-2025 zakłada się systematyczny wzrost, osiągając w 2025 r. blisko 39,7 mln zł. Będą rosły także wydatki gminy, w sumie o blisko 4 mln zł w porównaniu do 2021 r.

Tabela 21. Prognozowane dochody, wydatki i zadłużenie Gminy Szczytniki na lata 2020-2025

budżet Gminy Szczytniki	lata				
	2021	2022	2023	2024	2025
dochody ogółem (zł)	36 718 124,50	37 580 459,50	38 093 595,00	38 680 981,00	39 648 005,00
wydatki ogółem (zł)	33 700 000,00	34 800 000,00	35 952 500,00	36 733 913,00	37 648 005,00
zadłużenie (zł)	8 868 622,50	6 088 163,00	3 947 068,00	2 000 000,00	0,00

Źródło: opracowanie na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Szczytniki na lata 2020-2025

Zakłada się, że zadłużenie gminy będzie sukcesywnie niwelowane aż do jego zupełnej redukcji w 2025 r.

3. DIAGNOZA SFERY PRZESTRZENNEJ

3.1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) jako akty prawa lokalnego są narzędziem porządkującym politykę przestrzenną gminy tak, by cechowała ją pewna harmonia. Prowadzi ona do osiągnięcia ładu w zagospodarowaniu, a także funkcjonalności przestrzeni. Objęcie MPZP sprzyja także podejmowaniu decyzji lokalizacyjnych przez potencjalnych inwestorów. MPZP pełni podstawowe źródło informacji o możliwościach przeznaczenia danego terenu pod konkretne inwestycje. Korzyści wynikające z faktu posiadania MPZP to także uproszczenie procedury administracyjnej oraz skrócenie czasu oczekiwania, w przypadku ubiegania się o wydanie decyzji podczas planowania danej inwestycji. Gmina Szczytniki posiada dwa Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które dotyczą miejscowości Szczytniki. W 2019 r. Rada Gminy Szczytniki Uchwałą Nr XV/92/ 2019 z dnia 19 grudnia 2019 roku przystąpiła do sporządzenia „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w miejscowości Marchwacz”. Plan został już uchwalony. Łącznie obejmują jedynie 3,1 ha, co stanowi tylko 0,03% powierzchni gminy. Pierwszy MPZP dla Szczytniki dotyczy zabudowy usługowej. Wyznacza się w nich tereny do typowej zabudowy usługowej, jak i usług oświaty. Drugi plan wyznacza tereny zabudowy usługowej – usług oświaty i kultury, ale także terenów produkcyjnych, zieleni towarzyszącej.

Liczba wydawanych decyzji o ustalenie warunków zabudowy przez Urząd Gminy w Szczytnikach nie jest stała. Najwięcej (98 decyzji) wydano w 2017 r. a najmniej w 2019 r. (66). Najmniej decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego wydano w 2018 r., a najwięcej w 2016 r.

Tabela 22. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji celu publicznego w latach 2015-2019

rodzaj decyzji	lata				
	2015	2016	2017	2018	2019
decyzje o ustalenie warunków zabudowy	91	67	98	92	66
decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego	9	17	9	4	10

Źródło: Urząd Gminy w Szczytnikach

Gmina Szczytniki prowadzi politykę przestrzenną w oparciu o dokument Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szczytniki (Uchwała nr XXI/138/2001 Rady Gminy Szczytniki z dn. 29.05.2001 r.). W kolejnych latach miały miejsce zmiany studium, ostatnia w listopadzie 2016 r.

Główną dominującą funkcją gminy jest rolnictwo. Aktywności gospodarcze związane są przede wszystkim z przetwórstwem rolno-spożywczym, usługami i rzemiosłem. W Studium podkreśla się wyjątkowo korzystne warunki do rozwoju rolnictwa w środkowej i północnej części gminy, co warunkowane jest naturalnie przez występujące tam dobrej klasy gleby. Dokładna sytuacja rolnictwa opisana została w podrozdziale 3.7. Rolnictwo i zmiany klimatu.

Układ osadniczy gminy charakteryzuje się typowym dla obszaru wiejskiego rozproszeniem zabudowy, a także znaczną liczbą miejscowości pogrupowaną w liczne sołectwa. Najważniejszą miejscowością i swoistym punktem ciężenia są Szczytniki. Mniejszej rangi, ale również ważne dla całej gminy pozostają miejscowości: Iwanowice, Radliczyce oraz Staw.

Zachodzące zmiany społeczne i gospodarcze wpłynęły na potrzebę aktualizacji polityki przestrzennej gminy. Celem ostatniej zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szczytniki” było przede wszystkim umożliwienie na terenie położonym w Szczytnikach realizacji inwestycji z zakresu usług, w tym usług handlu, kultury i administracji wraz z towarzyszącą zabudową mieszkaniową, a na terenie położonym w miejscowości Marchwacz realizacji inwestycji z zakresu usług kultury, kultury fizycznej, w tym usług sportu i rekreacji oraz inwestycji infrastrukturalnych służących realizacji zadań własnych gminy.

Podstawowym celem Studium jest określenie terenowych możliwości rozwoju gospodarczego, przekształcenia jednostek osiedleńczych w połączeniu z potrzebą zachowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ochroną walorów ekologicznych oraz krajobrazowych środowiska naturalnego. W Studium zaleca się oszczędne gospodarowanie przestrzenią oraz przeciwdziałanie rozproszeniu zabudowy. Podkreśla się też ochronę walorów przyrodniczych.

Za główne kierunki działań przyjęto:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego,
- zwiększenie roli sektora usług oraz innych działalności gospodarczych,
- wzmocnienie aktywności przemysłowych, w tym głównie przetwórstwa rolno-spożywczego i obsługi produkcji rolnej,

- inwestycje budowlane, którym towarzyszyć będzie rozwój sieci infrastruktury technicznej i kanalizacji sanitarnej.

Więcej na temat kierunków i założeń Studium znajduje się w rozdziale Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy w dokumencie Strategii rozwoju Gminy Szczytniki na lata 2021-2030.

Warto zaznaczyć, że gmina Szczytniki jest w trakcie sporządzania Gminnego programu rewitalizacji. Delimitacja obszarów zdegradowanych wskazała na potrzebę rewitalizacji całego sołectwa Szczytniki oraz fragmentów sołectw: Radliczyce, Marchwacz, Staw, Popów, Kuczewola i Iwanowice. Procesy rewitalizacyjne obejmą blisko 28% ludności gminy. To właśnie we wyżej wymienionych sołectwach pojawiła się koncentracja problemów o charakterze społeczno-gospodarczym, technicznym, przestrzennym i środowiskowym.

Rysunek 3. Podobszary rewitalizacji w gminie Szczytniki
Źródło: opracowanie własne

W dokumencie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020 + przedstawiony został model rozwoju przestrzennego województwa. Gmina Szczytniki wg modelu objęta jest strefą o średniej oraz niskiej intensywności procesów osadniczych. Stefa średnia to obszar przylegający do miasta Kalisza. Gmina w południowej części objęta jest strefą niskiej intensywności osadniczej. Ponadto,

gmina Szczytniki jest objęta tzw. strefą zielonego pierścienia miasta Kalisza. Cały obszar gminy to także strefa o nazwie system przyrodniczy Z kolei w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r., kolejnym istotnym dokumencie związanym z kształtowaniem polityki przestrzennej, wyodrębnia obszary o najintensywniejszej sile oddziaływania miast na otoczenie, w których obserwować można wyraźne powiązania funkcjonalno-przestrzenne nazwane obszarami strategicznej interwencji. Jednym z nich jest Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Regionalnego Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (MOF AKO), obejmujący gminę Szczytniki. Więcej o modelu rozwoju przestrzennego województwa oraz MOF znajduje się w dokumencie Strategii rozwoju Gminy Szczytniki w rozdziale: Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej gminy.

3.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I ORGANIZACJA TRANSPORTU

Teren gminy Szczytniki jest dość dobrze położony komunikacyjnie. Najważniejszą arterią komunikacyjną jest droga krajowa nr 12 prowadząca z przejścia granicznego z Niemcami (Łęknica) do przejścia granicznego z Ukrainą (Dorohusk). Dzieli on gminę na część północną i południową. Układ drogowy gminy uzupełniają drogi powiatowe oraz drogi gminne. Występowanie aż 31 miejscowości sołeckich na terenie gminy wymaga konieczności zapewnienia odpowiedniej dostępności komunikacyjnej.

Przez gminę przebiegają następujące drogi, będące w administracji:

- Powiatowego Zarządu Dróg w Kaliszu – drogi powiatowe – o łącznej długości na terenie gminy 43 km:
 - 4629P skrzyżowanie z drogą nr 4631P – Iwanowice – Szczytniki – skrzyżowanie z drogą krajową nr 12;
 - 4631P Iwanowice – Sobiesęki Drugie – Helenów – Brzeziny;
 - 4621P skrzyżowanie z drogą krajową nr 12 – Krowica Zawodnia – Cieszyków – Staw – granica powiatu kaliskiego;
 - 4617P Cieszyków – Szczytniki – skrzyżowanie z drogą krajową nr 12;
 - 4616P Mroczi Wielkie – Kościany – Staw – skrzyżowanie z drogą nr 4621P;
 - 4619P skrzyżowanie z drogą krajową nr 12 – Marchwacz – Rajsko;
 - 4622P na terenie Gminy w miejscowości Murowaniec;
 - 4623P skrzyżowanie z drogą nr 4629P – Szczytniki – Popów – Kuczewola – Takomyśle.

Ponadto, na terenie gminy istnieje 98 km dróg gminnych oraz 55 km dróg wewnętrznych (dojazdowych do pól). Prawie wszystkie drogi powiatowe i ponad 63 km dróg gminnych to drogi o nawierzchni bitumicznej. Stan dróg ogólnie określić można jako dobry, bieżące remonty spadły o 3% (w stosunku do 2018 r.). Gmina kontynuuje utwardzanie asfaltem dróg gruntowych, korzystając w największym stopniu z pomocy Funduszu Dróg Samorządowych Wojewody Wielkopolskiego oraz z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych Urzędu Marszałkowskiego. Najważniejsze potrzeby dotyczą konieczności dalszej przebudowy nawierzchni dróg gminnych (nowa nawierzchni asfaltowa, poszerzenie jezdni) m.in.:

- drogi nr 675720P Sobiesęki Drugie – Sobiesęki o długości 2,3 km,
- drogi nr 675705P Staw – Tymieniec dł. 3,2 km,
- drogi nr 675710P Radliczyce – Mroczy Wielkie o długości 5,4 km.

Należy także podjąć działania zmierzające do wzrostu nakładów na modernizację starych nawierzchni asfaltowych, w tym także poszerzenie dróg ze zwiększonym natężeniem ruchu.

W 2021 r. przewiduje się przebudowę nawierzchni dróg o łącznej długości 4,9 km (z czego: 1,3 km nawierzchnia z kruszywa kamiennego, pozostałe o nawierzchni bitumicznej). W 2022 r. przewiduje się przebudowę nawierzchni dróg o 5,3 km (z czego 0,8 km nawierzchnia z kruszywa kamiennego, pozostałe o nawierzchni bitumicznej). Na 2023 r. zaplanowano przebudowę kolejnych dróg, gdzie 3,9 km dróg zyska nawierzchnię bitumiczną.

Stan nawierzchni drogi krajowej nr 12 ocenia się jako dobry, jednakże poprawy wymaga bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego.

Odległości drogowe i średni czas dojazdu do poszczególnych miast powiatowych i wojewódzkich z miejscowości Szczytniki prezentuje tabela poniżej:

Tabela 23. Odległość gminy Szczytniki od wybranych miast i średni czas dojazdu

jednostka terytorialna	odległość (km)	czas dojazdu
m. Warszawa	227 km	2 h 43 min
m. Łódź	87 km	1 h 30 min
m. Poznań	160 km	2 h 6 min
m. Konin	72 km	1 h 8 min
m. Kalisz	20 km	25 min

Źródło: Google Maps, opracowanie własne

Z badań natężenia ruchu przeprowadzonych na drodze krajowej nr 12 wynika, że liczba pojazdów na odcinkach dróg przebiegających przez gminę z 2015 roku w stosunku do roku

2010 wzrosła, co jest związane ze wzrostem zapotrzebowania na podróże oraz zwiększoną liczbą pojazdów na drogach.

Tabela 24. Dobowe natężenie ruchu na drodze krajowej nr 12 na odcinku pomiarowym przebiegającym przez teren gminy Szczytniki w 2010 i 2015 roku

badany odcinek	2010	2015	% wzrostu
dr. krajowa nr 12 relacji Opatówek – Błaszki	6237	7196	15,4

Źródło: GDDKiA 2010 i 2015

Korzystne położenie gminy Szczytniki sprawia, iż czas przejazdu do największych miast wojewódzkich i powiatowych mieści się w granicy do ok. 2 h. Wyjątkiem jest miasto stołeczne.

Na terenie gminy Szczytniki nie zainstalowano parkomatów oraz nie wyznaczono stref parkowania. Miejsca parkingowe zlokalizowane są głównie przy budynkach użyteczności publicznej. Liczba miejsc jest na chwilę obecną wystarczająca.

Komunikacja pieszo-rowerowa

W granicach gminy znajduje się 33,3 km dróg rowerowych oraz blisko 9 km chodników. Na terenie gminy zlokalizowane są trzy ścieżki rowerowe:

- ścieżka wzdłuż drogi powiatowej nr 4621P Marchwacz – Cieszyków – Staw;
- ścieżka rowerowa wzdłuż drogi powiatowej 4617P Szczytniki – Cieszyków;
- ścieżka wzdłuż drogi krajowej nr 12 Szczytniki – granica gminy Opatówek.

Stan techniczny ścieżek określa się jako dobry. Rowerzyści i piesi jednak nie czują się nadal bezpiecznie. Na terenie gminy występuje niedobór infrastruktury przeznaczonej dla tej grupy osób. Wyposażenie ważniejszych miejscowości w tego typu infrastrukturę wymaga poprawy. W większych miejscowościach (Staw, Szczytniki, Iwanowice) infrastruktura dla pieszych występują głównie w centrach miejscowości. Uwidacznia się jednak potrzeba uzupełnienia chodników w centrach miejscowości wyżej wymienionych oraz dodatkowo w Radliczycach i Marchwaczu.

Kolej na terenie gminy

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa relacji Łódź Kaliska – Tuplice. Stacja znajduje się w Radliczycach, skąd można skorzystać z transportu w kierunku Poznania, Kalisza, Wrocławia, Ostrowa Wielkopolskiego i Łodzi.

Komunikacja publiczna

Komunikacja publiczna na terenie gminy Szczytniki oceniana jest dość niekorzystnie. Występują niedobory z dostępnością komunikacji publicznej. Komunikacja obsługuje 35 przystanków autobusowych. Nie każda więc miejscowość w gminie posiada dostęp do usług komunikacyjnych. Transport zbiorowy na terenie gminy obsługiwany jest przez komunikację autobusową PKS oraz prywatnych przewoźników. W większości miejscowości w gminie funkcjonują przystanki autobusowe. Oprócz usług oferowanych przez PKS funkcjonują także dwie linie autobusowe obsługiwane przez przewoźników prywatnych na trasach: Kalisz – Opatówek – Szczytniki – Iwanowice – Sobiesęki (linia S) oraz Kalisz – Opatówek – Lipka – Moskurnia – Chwałęcice (linia Z).

Z prac modernizacyjnych uwidacznia się konieczność wymiany, remontu wiat przystankowych oraz wprowadzenie obsługi trasy Kalisz – Szczytniki – Iwanowice – Główczyn.

3.2. SIĘĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

Zużycie wody na 1 mieszkańca w ostatnich 5 latach spadło z 56,5 m³ w roku 2015 do 52,9 m³ (w roku 2019). Do sieci wodociągowej podłączone jest ogółem 1 724 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Dla porównania w 2015 r. było to 1 669 budynków. Łącznie z sieci wodociągowej na terenie gminy korzysta 87,7% mieszkańców. Długość sieci wodociągowej w 2019 r. wyniosła 169,0 km.

Z sieci kanalizacyjnej natomiast korzysta 14,8% mieszkańców. Do sieci podłączonych jest 291 budynków. Długość sieci wynosi 21,7 km.

Za gospodarkę wodną i ściekową w gminie Szczytniki odpowiada Urząd Gminy. Od 2012 r. gmina należy do Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”. Wywozem odpadów poza teren gminy zajmuje się koncesjonowany przewoźnik. Na terenie gminy występuje pięć stacji uzdatniania wody – w Szczytnikach, Mroczkach Wielkich, Radliczycach, Iwanowicach i w Stawie.

Infrastruktura techniczna dotycząca sieci kanalizacyjnej i wodociągowej z roku na rok ulega znacznej poprawie. Są jednak jeszcze obszary, na których brak dostępu do tych mediów jest pierwszoplanowym problemem. W związku z tym bardzo pilna staje się potrzeba rozbudowy sieci kanalizacyjnej, na którą można pozyskać również środki zewnętrzne.

Na terenie gminy Szczytniki funkcjonuje od 2002 r. oczyszczalnia ścieków typu Lemna w Popowie. Jej przepustowość wynosi 200m³/dobę. Jest ona przystosowana do przyjmowania ścieków dowożonych. W 2012 r. dokonano modernizacji oczyszczalni. Na terenie gminy

gospodarstwa domowe korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków (215 szt.) lub ze zbiorników bezodpływowych (1 352 szt.), z których nieczystości ciekłe wywożone są wozami asenizacyjnymi. Stan infrastruktury sieci kanalizacyjnej jest bardzo dobry i nie wymaga modernizacji istniejących odcinków. Polecana jest rozbudowa sieci, szczególnie w sołectwach, które nie mają do niej dostępu. Odbiornikiem wód opadowych i roztopowych z terenu gminy są rowy melioracyjne, rzeki oraz zbiorniki wód stojących. Wody opadowe odprowadzane są powierzchniowo. Na terenie gminy istniało gminne składowisko odpadów w miejscowości Pośrednik, położonej w odległości około 5,5 km na południowy zachód od miejscowości Szczytniki, które zostało zamknięte decyzją starosty w 2011 r. i poddane rekultywacji. We wrześniu 2020 r. w Popowie został uruchomiony Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Czynny jest dwa dni w tygodniu. Na terenie gminy nie jest obecnie zlokalizowane składowisko odpadów komunalnych.

3.1. INFRASTRUKTURA ELEKTROENERGETYCZNA

Dostawcą energii elektrycznej w gminie Szczytniki jest ENERGA-OPERATOR S.A. Zaopatrzenie w energię elektryczną mieszkańców gminy jest w pełni zapewnione. Przez teren gminy przebiegają linie średniego napięcia 15kV ze stacjami transformatorowymi 15/0,4kV oraz linie niskiego napięcia, głównie napowietrzne.

3.2. SIEĆ GAZOWA

Na terenie gminy Szczytniki nie występuje sieć gazowa. Mieszkańcy korzystają wyłącznie z butli gazowych z gazem technicznym. Gmina nie ma w planach budowy sieci gazowej.

3.3. INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA

Teren gminy jest pokryty w całości zasięgiem sieci GSM głównych operatorów komórkowych w Polsce. Dostęp mieszkańców do sieci Internetowej realizowany jest przez dostawców lokalnych oferujących swoje usługi drogą radiową oraz dostawców ogólnokrajowych oferujących podłączenie do sieci drogą kablową.

3.4. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Na terenie gminy brak sieci ciepłowniczej. Zaopatrzenie w ciepło następuje poprzez kotłownie lokalne, głównym źródłem pozyskiwania ciepła są węgiel, ekogroszek i biomasa. Niewielka liczba gospodarstw korzysta z energii elektrycznej jako źródła ciepła.

Wyposażenie mieszkań w centralne ogrzewanie w 2018 roku według danych GUS wyniosło 64,9%.

3.5. MIESZKALNICTWO

Na zasoby mieszkaniowe terenu gminy Szczytniki składa się 2 184 mieszkań (dane GUS z 2019 r.), budynków mieszkalnych 2 025, liczba izb – 9 215, a ich powierzchnia stanowiła 211 266 m². Średnia powierzchnia mieszkania wynosi 96,7 m². Analogiczny wskaźnik dla województwa wielkopolskiego wynosi 81,6 m². Standardy wielkości powierzchni mieszkania w gminie są zatem znacznie większe w porównaniu do województwa.

Liczbę budynków komunalnych wybudowanych w danych latach przedstawia poniższa tabela. Aż sześć obiektów komunalnych powstało w latach 1918-1944, pięć w okresie 1945-1970.

Tabela 25. Struktura wieku budynków komunalnych w gminie Szczytniki

wiek budynków	data powstania	liczba budynków
	przed 1918	2
1918 - 1944	6	
1945 - 1970	5	
1971 - 1978	1	
1979 - 1988	1	
1989 - 2002	2	
2003-2013	1	
2013-2015	1	

Źródło: dane gminy Szczytniki

Teren gminy charakteryzuje się zabudową zagrodową. Koncentracja budynków następuje w Szczytnikach, gdzie znajduje się największa liczba budynków. Na terenie gminy zlokalizowany jest 1 lokal socjalny, o powierzchni wynoszącej 19 m². W miejscowości Marchwacz występują budynki wielorodzinne typu bloki i typu czworaki.

3.6. POTENCJAŁ TURYSTYCZNY I SPORT

Na terenie gminy istnieją dobre warunki do rozwoju turystyki pieszej i rowerowej. Przez gminę Szczytniki przebiega szlak rowerowy, który powstał z inicjatywy Lokalnej Grupy Działania „Kraina Nocy i Dni” oraz LGD „Długosz Królewski”. Trasa ma ok. 240 km długości i wyposażona jest w 17 miejsc postojowych. Wyposażony jest w stojaki na rowery, ławostoły i „kostki” edukacyjne. Trasa przebiega przez 10 gmin członkowskich LGD7 oraz 3 gminy LGD „Długosz Królewski”. Jej wytyczenie opierało się o najważniejsze walory krajobrazowe oraz ciekawe, historyczne miejsca. Na trasie po terenie gminy Szczytniki znajdują się miejscowości: Staw, Radliczyce, Szczytniki, Iwanowice oraz Sobiesęki Drugie. Na szczególną uwagę na trasie zasługuje Pałac w Marchwaczu, Dwór Łubieńskich w Szczytnikach, Kościół św. Katarzyny w Iwanowicach i Kościół pw. Św. Mikołaja w Stawie. W Krowicy Pustej i Szczytnikach znajdują się wiaty postojowe z tablicami informacyjnymi.

W gminie funkcjonują trzy obiekty agroturystyczne w miejscowości Lipka i Główczyn. W dwóch z nich dodatkową atrakcją jest możliwość wędkowania w regularnie zarybionych stawach. W Lipce znajduje się szkółka jeździecka. Tereny zielone zajmują jedynie 4,4% powierzchni gminy Szczytniki. Na obszarze gminy nie wyznaczono form ochrony przyrody.

Uzupełnieniem jest infrastruktura rekreacyjno-sportowa. Place zabaw występujące na terenie gminy to głównie te znajdujące się przy szkołach. Tylko na terenie 8 sołectw występuje infrastruktura służąca rekreacji wypoczynkowej.

Do najważniejszej infrastruktury sportowej w gminie należą:

- sale i boiska sportowe przy Zespołach Szkół funkcjonujących w gminie;
- boisko typu „Orlik” w Szczytnikach – boisko piłkarskie i boisko wielofunkcyjne do koszykówki i siatkówki.

W 2018 r. powstały cztery Otwarte Strefy Aktywności przy Zespołach Szkół w Szczytnikach, Radliczycach, Iwanowicach i w Stawie, na które gmina otrzymała dofinansowanie z Ministerstwa Sportu. W 2019 r. otworzono kolejną strefę – w Radliczycach. Na terenie gminy funkcjonuje Klub Sportowy „SZCZYT” Szczytniki, którego tradycje sięgają 1965 roku. Liczba jego członków to blisko 70 osób. Drugim klubem jest RKS Radliczyce, liczący ok. 30 osób. W 2019 r. wydatki na kulturę fizyczną i sport wyniosły 159 617 zł.

3.7. ROLNICTWO I ZMIANY KLIMATU

Gmina Szczytniki pod względem zagospodarowania terenu jest obszarem o charakterze rolniczym. Charakter ten wynika m.in. ze struktury użytkowania gruntów, w którym przeważają użytki rolne.

Największą powierzchnię w podziale na strukturę użytkowania gruntów mają użytki rolne, które stanowią łącznie 95,1% ogólnej powierzchni gminy. Grunty leśne i zadrzewione oraz zakrzewione to 3,3%. 0,3% stanowią grunty zurbanizowane i zabudowane. Nieużytki stanowią ok. 0,5% a tereny pod wodami 0,8%.

Tabela 26. Kierunki użytkowania gruntów w gminie Szczytniki (stan na 2020 r.)

rodzaj gruntu	powierzchnia (ha)	% udział gruntu w stosunku do powierzchni powiatu
użytki rolne	9 880,0	95,1
grunty leśne i zadrzewione oraz zakrzewione	338,1	3,3
grunty pod wodami	84,6	0,8
grunty zabudowane i zurbanizowane	28,7	0,3
użytki ekologiczne	0,0	0,0
nieużytki	51,6	0,5
tereny różne	0,0	0,0
ogółem	10 383,0	100,00

Źródło: Urząd Gminy w Szczytnikach

Wg danych gminy około 6 940 ha wszystkich użytków rolnych to grunty pod zasiewami. Dominują głównie zboża, ponad 500 ha to kukurydza, 470 ha stanowią ziemniaki. Wg GUS uprawy trwałe to 87,11 ha (1,1%). Trwałe użytki zielone składają się z łąk (6,5% – 533,32 ha) i pastwisk (0,8 % – 66,98 ha).

Wg Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. wszystkich gospodarstw na terenie gminy było 1 284. Według PSR z 2010 r. gospodarstw o powierzchni do 1 ha było 178. Są to gospodarstwa zarejestrowane w ARiMR, prowadzące tym samym produkcję roślinną i zwierzęcą, otrzymując jednocześnie dopłaty. Wg Ustawy o ustroju rolnym gospodarstwo rolne to gospodarstwo od 1 ha powierzchni. Najwięcej występuje gospodarstw rolnych o powierzchni w przedziale 1-5 ha (435) oraz 5-10 ha (433 gospodarstwa). Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 6,96 ha. Dokładna liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 27. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych w gminie Szczytniki

powierzchnia (ha)	liczba gospodarstw	% udział w liczbie gospodarstw ogółem
0 - 1	178	13,8
1 - 5	435	33,9
5 - 10	433	33,7
10 - 15	142	11,1
15 - 30	96	7,5
RAZEM	1 284	100,00

Źródło: GUS

Na terenie gminy brak jest grup producenckich. Grunty w przeważającym stopniu użytkowane rolniczo. W znaczącym stopniu prowadzona jest produkcja ogrodnicza, a w niewielkim sadownictwo.

Na terenie gminy na znacznym jej obszarze występują w większości dobre i bardzo dobre gleby. Jedynie tylko w południowo-wschodniej i południowo-zachodniej części gminy występują gleby mniej urodzajne. Gleby kompleksu pszennego II – IV klasy bonitacyjnej występują w centralnej i północnej części gminy. Są to gleby płowe brunatne. W pozostałej części gminy przeważają gleby bielcowe V i VI klasy. W obniżeniach dolinnych występują łąki i pastwiska.

Klimat gminy Szczytniki zbliżony jest do klimatu całego regionu wielkopolskiego. Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca lipca wynosi 17,9°C. Najzimniejszym miesiącem jest luty, w którym średnia temperatura wynosi -2,9°C. Okres wegetacyjny trwa około 220 dni. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych kształtuje się na poziomie ok. 500 mm. W gminie przeważają wiatry zachodnie. Gmina dość wyraźnie odczuwa postępujące zmiany klimatu. Głównymi widocznymi następstwami są gwałtowne zjawiska pogodowe (nawałnice) lub długotrwałe zmiany ekosystemu (susze).

Brak odpowiedniej ilości opadów w odpowiednim czasie, a dodatkowo wysokie temperatury zwiększające parowanie z powierzchni ziemi, prowadzą do suszy rolniczej.

O wielkości problemu świadczą także dane na temat liczby wniosków złożonych o tzw. dopłatę suszową. W 2019 r. do Urzędu Gminy wpłynęło łącznie wpłynęło 861 wniosków, co stanowi ok. 70% gospodarstw rolnych. W 2018 r. było to 509 wniosków (ok. 43%

gospodarstw). Susze występujące na terenie gminy obejmują coraz większe powierzchnie upraw i liczbę gospodarstw dotkniętych klęską. Są one wynikiem niskich lub całkowitym brakiem opadów atmosferycznych.

Bardzo ważna jest świadomość mieszkańców gminy. Dotyczy to m.in. racjonalnego korzystania z deszczowni. Poza tym, że ma ona plusy w postaci dostarczenia wody do roślin wtedy, kiedy jest taka potrzeba ma negatywne strony. W przypadku, gdy podlewamy glebę, która jest powierzchniowo sucha i dostarczymy jej zbyt wiele wody naraz, mogą pojawić się problemy spływu tej wody albo krótkotrwałych zastoisk. Nie jest to zjawisko pozytywne. Lepszym rozwiązaniem jest nawadnianie kropelkowe, dzięki któremu można uzyskać lepszej jakości zbiory i zmniejszyć nasilenie chorób grzybowych, a co najważniejsze wiąże się to z niższym zużyciem wody w stosunku do metody deszczowania upraw. Ważna jest też duża równomierność nawadniania, którą zapewnia ta metoda. Nawadnianie kropelkowe w przeciwieństwie do deszczowania nie przyczynia się także do zbitcia ziemi. Istnieje więc potrzeba zwiększania powszechności takiej wiedzy wśród społeczeństwa.

3.8.ZASOBY, STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Pod względem geograficznym gmina Szczytniki leży w makroregionie Niziny Południowowielkopolskiej, na terenie południowo-wschodniego krańca Wysoczyzny Kaliskiej. Znajduje się na pograniczu Wysoczyzny Złoczewskiej, Tureckiej i Kotliny Grabowskiej. Rzeźba terenu związana jest z działalnością lodowców i ma charakter płasko równinny, o małym urozmaiceniu morfologicznym i różnicach wysokości sięgających od 117 do 170 m n.p.m. Jedynymi elementami zaznaczającymi się w morfologii są wydmy o wysokościach względnych 3-5 m oraz doliny niewielkich cieków wodnych. Cała gmina Szczytniki położona jest w dorzeczu rzeki Proсны. Gmina położona jest w granicach jednolitych części wód powierzchniowych płynących, jak: Pokrzywnica i Trojanówka od Pokrzywnicy do ujścia. Według oceny jednolitych części wód za rok 2017 z uwzględnieniem oceny spełnienia wymagań dla obszarów chronionych stan jednolitych części wód powierzchniowych jak: Pokrzywnica i Trojanówka od Pokrzywnicy do ujścia został oceniony jako zły.

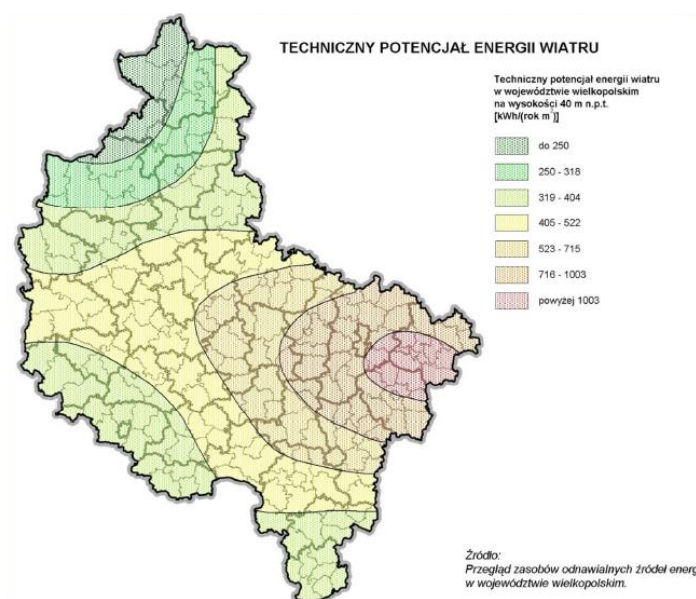
Na terenie gminy Szczytniki nie są zlokalizowane żadne formy ochrony przyrody. Obszary o wysokiej wartości przyrodniczej to parki podworskie, w których można znaleźć wiele gatunków roślin m.in. okazałe dęby, jesiony i lipy. Parki znajdują się w Iwanowicach, Szczytnikach Radliczycach i Marchwacu, a niektóre znajdujące się w nich drzewa liczą sobie

do 300 lat. Dwa z pośród ww. parków znajdują się w rejestrze zabytków. W gminie Szczytniki znajdują się trzy pomniki przyrody są to trzy dęby szypułkowe. Jeden zlokalizowany jest w Szczytnikach, a dwa pozostałe w Marchwaczu. Gminę charakteryzuje niewielka lesistość na poziomie 4,4%.

Na terenie gminy Szczytniki istnieją dość korzystne warunki do wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym:

- energii wiatru — teren gminy należy do obszaru o wysokim potencjalne wykorzystania energii wiatru;
- energii geotermalnej — gmina położona jest w obszarze o bardzo wysokiej temperaturze wód podziemnych, która sięga do 90 °C;
- biomasy — ze względu na znaczny udział użytków rolnych i produkcji rolniczej oraz jej zalety jako najstarszego i najtańszego dostępnego rodzaju paliwa;
- energii słonecznej — potencjał energii słonecznej istniejący w powiecie klasyfikuje się, jako III stopień (w skali IV stopniowej). Takie natężenie promieniowania słonecznego zapewnia ekonomiczne przetwarzanie promieni w energię użyteczną.

Gmina Szczytniki leży w bardzo korzystnej strefie wietrzności; w indywidualnych punktach pomiarowych mogą wiać wiatry (o prędkości przekraczającej wymagane 4 m/s) uzasadniające budowę elektrowni wiatrowych.

Rysunek 4. Techniczny potencjał energii wiatru dla Wielkopolski i poszczególnych powiatów
Źródło: Energetyka odnawialna w Wielkopolsce uwarunkowania rozwoju, Poznań 2012

Mimo dobrych warunków wietrzności, na terenie gminy nie funkcjonują elektrownie wiatrowe. W Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego nie ma także wyznaczonych terenów pod takie przedsięwzięcia.

Potencjał energii słonecznej istniejący w gminie Szczytniki klasyfikuje się jako III stopień (w skali IV-stopniowej). Takie natężenie promieniowania słonecznego zapewnia ekonomiczne przetwarzanie promieni w energię użyteczną. Potencjał ten jest wystarczający do wykorzystania na potrzeby bytowe mieszkańców do podgrzewania ciepłej wody, natomiast nie zaspokoi w pełni, ze względu na dużą zmienność dobową i sezonową, potrzeb grzewczych i przemysłowych.

Mieszkańcy gminy Szczytniki nie wskazują dużego zainteresowania wykorzystaniem energii słonecznej poprzez montaż paneli fotowoltaicznych lub kolektorów słonecznych. W konsekwencji, odnawialne źródła energii mają nadal niski udział w ogólnym bilansie energetycznym.

4. PODSUMOWANIE

Przeprowadzona diagnoza stanu istniejącego gminy Szczytniki przedstawia obecny obraz jednostki, wskazując na istniejące potencjały, jak i występujące w niej problemy. W pracy nad diagnozą wykorzystano materiały dostępne w Banku Danych Lokalnych GUS. Skorzystano z materiałów przekazanych przez Gminę Szczytniki i jej jednostki organizacyjne. W Gminie Szczytniki można znaleźć kilka potencjałów, do których z pewnością zaliczają się tereny inwestycyjne, które przy odpowiedniej promocji mogą stać się ważną siłą napędową gospodarki. Bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na dalszy rozwój gminy jest jej skomunikowanie, w czym istotną rolę odgrywa droga krajowa nr 12 oraz kolej ze stacją w Radliczycach.

Do najistotniejszych problemów jakie dostrzeżono w Diagnozie należy proces starzenia się społeczeństwa. Biorąc pod uwagę prognozę na kolejne 10 lat zasadne wydaje się poszukiwanie rozwiązań, służących poprawie warunków życia osób starszych. Dotyczy to zarówno opieki społecznej i odpowiedniego poziomu świadczenia usług, jak i opieki zdrowotnej. Dane demograficzne wskazują także na zmiany liczebności osób w wieku przedprodukcyjnym, co z kolei może oddziaływać na oświatę w gminie.

Transport w gminie to kolejny temat wymagający pewnych zmian, które wpłyną na komfort życia mieszkańców. Rozwiąże to problemy różnych grup mieszkańców zarówno tych korzystających z dojazdów do szkół, dojazdów do pracy, dojazdów do lekarza, urzędu itp. Problemem pojawiającym się na przestrzeni ostatnich dwóch lat jest susza, która jest następstwem zmian klimatycznych. W tym zakresie oprócz nadzoru nad melioracją, ochroną zadrzewień śródpolnych itp. istotna jest budowa świadomego społeczeństwa. Susza stanowi realne zagrożenie dla rolnictwa, a co za tym idzie dla licznych gospodarstw rolnych w gminie. Niepokojącym faktem jest bardzo niski poziom zainteresowania odnawialnymi źródłami energii. Systematyczne prowadzenie edukacji w tym zakresie, informowanie mieszkańców to duże wyzwanie dla gminy na kolejne 10 lat.

Panująca w chwili opracowywania diagnozy pandemia COVID-19 w Polsce jest znacząca dla całej gospodarki. Na chwilę obecną wywołuje ona trudno mierzalne skutki z racji dynamiczności sytuacji. Niski poziom bezrobocia, który dużym wysiłkiem udało się osiągnąć również został znacząco naruszony. Na obecnym etapie brak dokładnych danych nie pozwala

na przedstawienie konkretnej skali zmian. Należy mieć je jednak na uwadze przy planowaniu działań na kolejne 10 lat określonych w dokumencie Strategii.

Coraz więcej osób decyduje się na osiedlanie się poza miastem. Mimo że gmina Szczytniki nie sąsiaduje bezpośrednio z Kaliszem, sytuację tę należy monitorować. Rodzi to bowiem w skutkach konieczność przeprowadzania inwestycji infrastrukturalnych, zarówno technicznych, jak i z zakresu infrastruktury społecznej. Następują zmiany o charakterze społecznym i różnicowanie się społeczne „dawnych” i „nowych” mieszkańców. Tereny rolnicze przekształcają się w osiedla, „sypialnie” .

Przedstawiona diagnoza stanowi bazę do skonstruowania analizy SWOT, która z kolei pozwoli na wyznaczenie celów i zadań na najbliższe 10 lat.

5. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Szczytniki na tle powiatu kaliskiego	4
Rysunek 2. Plan gminy Szczytniki	5
Rysunek 3. Podobszary rewitalizacji w gminie Szczytniki	42
Rysunek 4. Techniczny potencjał energii wiatru dla Wielkopolski i poszczególnych powiatów	53

6. SPIS TABEL

Tabela 1. Ludność wg sołectw w gminie Szczytniki (stan na 31.12.2019 r.)	6
Tabela 2. Podstawowe dane dotyczące gminy Szczytniki (stan na 31.12.2019 r.)	6
Tabela 3. Wielkość gminy Szczytniki na tle innych gmin powiatu kaliskiego.....	7
Tabela 4. Dynamika zmian ludności w sołectwach (stan na 31.12.2019r.)	8
Tabela 5. Liczba ludności według ekonomicznych grup wieku i udział w ludności ogółem w gminie Szczytniki w latach 2015-2019.....	9
Tabela 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego dla gminy Szczytniki, województwa wielkopolskiego i Polski w latach 2015-2019	9
Tabela 7. Urodzenia i zgony na terenie gminy Szczytniki w latach 2015-2019.....	11
Tabela 8. Migracje w gminie Szczytniki w latach 2015-2019	12
Tabela 9. Prognoza demograficzna dla gminy Szczytniki dla poszczególnych grup ekonomicznych.....	13
Tabela 10. Liczba uczniów Zespołów Szkół w gminie Szczytniki	16
Tabela 11. Opieka zdrowotna w gminie Szczytniki	18
Tabela 12. Pomoc społeczna w gminie Szczytniki w 2019 roku	20
<i>Tabela 13. Przestępstwa w gminie Szczytniki w latach 2015-2019</i>	<i>23</i>
Tabela 14. Zdarzenia drogowe w gminie Szczytniki w latach 2015-2019	24
Tabela 15. Pomioty gospodarcze wg sołectw gminy Szczytniki w 2019 r.....	32
Tabela 16. Podmioty gospodarcze wg wielkości w gminie Szczytniki w latach 2015-2019 r...	33
Tabela 17. Podmioty według prowadzonej działalności gospodarczej w gminie Szczytniki w 2019 roku.....	33
Tabela 18. Dochody ogółem Gminy Szczytniki, w tym dochody majątkowe w latach 2015-2019	36
Tabela 19. Dochody własne Gminy Szczytniki, w tym dochody własne z majątku w latach 2015-2019.....	36
Tabela 20. Struktura wydatków Gminy Szczytniki w 2015 i 2019 r.	37
Tabela 21. Prognozowane dochody, wydatki i zadłużenie Gminy Szczytniki na lata 2020-2025	38
Tabela 22. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji celu publicznego w latach 2015-2019.....	40

Tabela 23. Odległość gminy Szczytniki od wybranych miast i średni czas dojazdu	44
Tabela 24. Dobowe natężenie ruchu na drodze krajowej nr 12 na odcinku pomiarowym przebiegającym przez teren gminy Szczytniki w 2010 i 2015 roku	45
Tabela 25. Struktura wieku budynków komunalnych w gminie Szczytniki.....	48
Tabela 26. Kierunki użytkowania gruntów w gminie Szczytniki (stan na 2020 r.)	50
Tabela 27. Liczba gospodarstw rolnych wg grup obszarowych w gminie Szczytniki	51

7. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura ludności wg wieku i płci w gminie Szczytniki w 2018 r.	10
Wykres 2. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w gminie Szczytniki w latach 2015-2019 ..	11
Wykres 3. Liczba dzieci i młodzieży wg wybranych funkcjonalnych grup wiekowych w latach 2015-2019	14
Wykres 4. Prognoza urodzeń, zgonów, saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych na lata 2020-2030 r.	15
Wykres 5. Liczba uczniów w Zespołach Szkół	16
Wykres 6. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w gminie Szczytniki w latach 2015-2019.....	19
Wykres 7. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem w latach 2015-2019.....	20
Wykres 8. Struktura powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie Szczytniki w 2019 r.	22
Wykres 9. Liczba imprez w latach 2015-2019 organizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w tym imprez z udziałem NGO.....	25
Wykres 11. Podmioty gospodarcze nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Szczytniki	33
Wykres 11. Liczba osób bezrobotnych w gminie Szczytniki w latach 2015-2019	35
Wykres 12. Wydatki ogółem Gminy Szczytniki w latach 2015-2019	37